

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 38 (474)

жовтень 2023 року

ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!

Код передплатника для консультацій у жовтні 2023 року – 2244

СТРІЧКА НОВИН 3**СТАТТІ****Установи соцзахисту**

Людмила Сабадаш

Службові поїздки працівників терцентрів (центрів соцпослуг): оформлення та компенсація 5

Робота соціальних працівників терцентрів (центрів соцпослуг) полягає у відвідуванні одиноких людей похилого віку та непрацездатних громадян і наданні їм соціальних послуг. Звісно, такі громадяни не мешкають в одному місці, тож до кожного з них ще слід дістатися. І щоб доїхати до підопічних, соціальні робітники (соціальні працівники тощо) використовують громадський транспорт. Чи є можливість компенсувати таким працівникам витрати на проїзд? Які документи для цього потрібно оформити? Що в обліку? Всі питання розглянемо в матеріалі.

Поїздки для надання соцпослуг: що це? 5

Службові поїздки: організаційні питання 6

Видавання проїзних квитків на кожну поїздку (спосіб 1) 7

Компенсація вартості проїзду за одноразовими квитками (спосіб 2) 10

(лист Нацсоцслужби від 02.05.2023 № 0000-030101-ПІ/87-2023/18801, лист ДКСУ від 19.04.2023 № 15-12-12/6762, ІПК ДПСУ від 03.11.2022 № 1851/ІПК/99-00-24-03-03-06 (витяг), консультація з категорії 103 ЗІР)

Бухоблік

Альона Кісельова

Благодійні послуги, роботи та активи при проведенні ремонту: розглядаємо облік на прикладах 14

В умовах недостатнього фінансування на допомогу бюджетним установам приходять благодійники. Йтися може не тільки про гроші. Скажімо, благодійники можуть своїм коштом зробити ремонт приміщення установи (самостійно або залучивши підрядників) чи передати будівельні матеріали, а установа вже зробить ремонт сама. Як обліковувати безкоштовно отримані матеріали, роботи і послуги, розглянемо в цьому матеріалі.

Документальне оформлення 14

КЕКВ 17

Бухоблік: ремонт 17

Поліпшення 20

Самостійні об'єкти обліку 21

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК**Податки**

Алла Головка

Чи сплачують бюджетники податок на нерухомість? 23

Чи є бюджетні установи платниками податку на нерухомість? Наша установа надає в оренду нерухоме майно. Чи маємо ми сплачувати податок на нерухомість?

(ІПК ГУ ДПС в Одеській обл. від 04.10.2022 № 1656/ІПК/15-32-04-02-07, ІПК ГУ ДПС в Одеській обл. від 20.03.2020 № 1170/ІПК/15-32-04-04-14, ІПК ГУ ДПС у Хмельницькій обл. від 23.06.2023 № 1480/ІПК/22-01-04-01-10, ІПК ДПСУ від 19.09.2023 № 3063/ІПК/99-00-04-01-04-05)

Оплата праці

Алла Головка

Працівник подався в присяжні: чи є гарантії при виконанні таких обов'язків в робочий час? 28

Учителька школи у свій робочий час буде присяжною в суді. Як табелювати цей період та чи зберігати середній заробіток?

(лист Мінекономіки від 24.03.2023 № 4706-05/12895-09)

Заклади освіти

Олена Макарук

Заступник директора школи працює на 0,25 ставки: як встановити підвищення окладу за керівництво групами продовженого дня? 30

У школі заступник з навчальної роботи працює на 0,25 ставки. Як йому встановити виплату за керівництво групами продовженого дня: від повної ставки чи від 0,25?

Військові формування

Алла Головка

Оплата праці кухаря військової частини 31

У військовій частині кухар працює у гарячому цеху. Які умови оплати праці кухаря під час воєнного стану? Чи має він право на доплату за роботу в гарячому цеху?

(лист Департаменту соцзабезпечення Міністерства України від 22.09.2023 № 423/6030)

ПЕРЕДПЛАТНИКА для КОНСУЛЬТАЦІЙ
У ЖОВТНІ 2023 РОКУ**2244**

Головний редактор
Вітковська О. М.

Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнична група «АС»

Редакція:
а/с 110, м. Київ, 03186
тел.: +38 (067) 574-60-03

Електронна пошта:
bb@ibuhgalter.net
сайт: www.ibuhgalter.net

Електронна версія:
www.ibuhgalter.net

Відділ передплати:
тел. 0 800 300 395

Реєстраційне свідоцтво:
КВ №20040-9840Р від 01.07.2013 р.

Передплатний індекс:
українська мова 68905

Ціна договірної

Періодичність виходу: 4 рази на місяць

© ТОВ «Видавнична група «АС»

Повне або часткове
відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті
«Бухгалтерія: бюджет», допускається
тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнична група «АС»

АТЕСТАЦІЯ НАУКОВИХ УСТАНОВ ТА ЗВО В ЧАСТИНІ ПРОВАДЖЕННЯ ТАКИМИ ЗАКЛАДАМИ НАУКОВОЇ (НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ

Постановою КМУ «Деякі питання державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності» від 26.09.2023 № 1025 установлено таке.

1. Проведення державної атестації:

- наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності відповідно до постанови КМУ від 19.07.2017 № 540 здійснюється з **1 червня 2024 року**;

- наукових установ до 1 червня 2024 року здійснюється відповідно до Порядку проведення державної атестації наукових установ, затвердженого постановою, наведеною в абзаці 2 цього пункту, в редакції, що діяла на день набрання чинності постановою КМУ від 28.04.2023 № 414.

2. Відновити на період до 1 червня 2024 року дію постанови КМУ від 22.08.2018 № 652. У зв'язку з цим зупинити на період до 1 червня 2024 року дію п. 3 постанови КМУ від 28.04.2023 № 414.

3. Установити, що проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності до 1 червня 2024 року здійснюється відповідно до Порядку проведення державної

атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, затвердженого постановою КМУ від 22.08.2018 № 652.

4. Внесено зміни до постанови КМУ від 28.04.2023 № 414. Установлено, що:

- наукова установа, яка пройшла державну атестацію до набрання чинності цією постановою та за її результатами віднесена до класифікаційної групи I, II, III або IV, вважається такою, що пройшла державну атестацію до кінця строку, визначеного для відповідної класифікаційної групи;

- заклад вищої освіти, який пройшов державну атестацію за науковим напрямом відповідно до Порядку проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності, затвердженого постановою КМУ від 22.08.2018 № 652, до набрання чинності постановою № 1025 та за результатами віднесений до кваліфікаційної групи А, Б або В за відповідним напрямом, вважається таким, що пройшов за ним державну атестацію до кінця строку, визначеного для відповідної кваліфікаційної групи.

Постанова № 1025 набрала чинності **29.09.2023**.

МЕДИЧНИЙ ОГЛЯД ДІТЕЙ ТА ІНШИХ ОСІБ ДЛЯ ЗАРАХУВАННЯ ДО ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЗА НОВИМ ПОРЯДКОМ

Наказом МОЗ від 25.07.2023 № 1351 затверджено:

- Порядок проведення медичного огляду дітей та інших осіб для зарахування їх до закладу освіти, дитячого закладу оздоровлення та відпочинку;

- Форму первинної облікової документації № 086/о «Медична довідка (витяг з медичної картки амбулаторного хворого) та Інструкцію щодо заповнення

форми первинної облікової документації № 086/о «Медична довідка (витяг з медичної картки амбулаторного хворого)».

Встановлено, що видані до набрання чинності цим наказом медичні довідки для зарахування до закладів освіти є чинними впродовж одного року з дати їх видачі.

Наказ № 1351 набрав чинності **01.10.2023**.

ВНЕСЕНО ЗМІНИ ДО ПОРЯДКУ РОЗГЛЯДУ ОМС РОЗРАХУНКІВ НА КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ

Наказом Мінінфраструктури від 30.06.2023 № 558 внесено зміни до Порядку розгляду органами місцевого самоврядування розрахунків тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, а також розрахунків тарифів на комунальні послуги, поданих для їх встановлення, затвердженого наказом Мінрегіону від 12.09.2018 № 239 (далі — Порядок № 239).

1. Встановлено, що суб'єкт господарювання (заявник) подає до органу місцевого самоврядування у паперовій та електронній (у форматі doc, docx, excel) формах розрахунки тарифів разом із заявою, підтвердними матеріалами і документами, що використовувалися під час проведення розрахунків тарифів.

Якщо неможливо подати документи у паперовій формі у зв'язку із веденням на відповідній території воєнних (бойових) дій, допускається їх подання лише в електронній формі. У такому разі суб'єкт господарювання (заявник) зобов'язаний підписувати заяву та розрахунки тарифів з накладенням електронного підпису та/або печатки,

що базуються на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа.

Комплект документів, поданий суб'єктом господарювання (заявником) до органу місцевого самоврядування, підлягає реєстрації службою діловодства.

2. Встановлено, що до документів, визначених п. 1 розд. II Порядку № 239, суб'єкт господарювання, що здійснює діяльність у відповідній сфері (теплопостачання, централізоване водопостачання, централізоване водовідведення, поводження з побутовими відходами), додає розрахунки тарифів, підтвердні матеріали та документи, що враховують особливості діяльності відповідного суб'єкта господарювання, згідно з вимогами цього Порядку.

3. Оновлено перелік деяких документів, які заявник додатково надає в разі встановлення тарифів у сфері теплопостачання, у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та у сфері поводження з побутовими відходами (п.п. 17 п. 1 розд. II; п.п. 12 п. 7 розд. II; п.п. 11 п. 10 розд. II Порядку № 239).

4. Встановлено, що примірні форми, необхідні для розрахунку двоставкових тарифів на теплову енергію, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води, затверджено *наказом Мінрегіону від 17.07.2019 № 162*. Ці примірні форми рекомендуються до використання ОМС під час встановлення ними форм розрахунків тарифів на теплову енергію, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води.

5. Встановлено, що в разі відповідності заяви та доданих до неї документів вимогам, установленим *Порядком № 239*, а також відповідності розрахунків тарифів формам, установленим ОМС, їх розгляд здійснюється протягом одного календарного місяця з дня отримання відповідної заяви (з дня її реєстрації).

Розгляд заяви про встановлення тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, комунальні послуги на новий строк без зміни їх розміру здійснюється ОМС протягом одного календарного місяця з дня отримання відповідної заяви (з дня її реєстрації) з обов'язковим проведенням аналізу фактичних витрат суб'єкта господарювання, понесених за відповідний період застосування тарифів до споживачів, та витрат, що увійшли до планованої повної собівартості теплової енергії, її виробництва, транспортування та постачання,

комунальних послуг, на підставі яких було встановлено тарифи на відповідний планований період.

Якщо заява та додані до неї документи **не відповідають** вимогам *Порядку № 239*, а розрахунки тарифів — формам, встановленим ОМС, заява залишається без розгляду, про що ОМС письмово повідомляє заявника протягом десяти робочих днів з дня надходження заяви (з дня її реєстрації) з чітким обґрунтуванням причин такої відмови і посиланням на відповідні нормативно-правові акти.

У разі якщо за результатами розгляду заяви про встановлення тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, комунальні послуги на новий строк без зміни їх розміру ОМС виявлено підстави для перерахування планованої повної собівартості теплової енергії, її виробництва, транспортування та постачання, комунальних послуг, така заява залишається без розгляду, а суб'єкт господарювання інформується про потребу перегляду відповідних тарифів за загальною процедурою з дотриманням вимог *Порядку № 239*.

6. Викладено в **новій редакції** форму Заяви про встановлення тарифів.

Наказ № 558 набирає чинності з дня його офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

УКРИТТЯ В ШКОЛАХ ТА ЛІКАРНЯХ МОЖНА БУДУВАТИ БЕЗ ОКРЕМОГО ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЛІ

Мінінфраструктури проінформувало про таке.

В умовах тривалої повномасштабної агресії російської федерації проти України нагальним є збільшення фонду захисних споруд цивільного захисту, зокрема шляхом їх будівництва для об'єктів, на яких одночасно перебуває значна кількість людей (зокрема, закладів освіти та охорони здоров'я).

Звертаємо увагу замовників будівництва, що законодавством не передбачено окремого цільового призначення земельних ділянок або функціональних зон у містобудівній документації для будівництва захисних споруд.

Одночасно *п. 6.11 ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту»* визначено, що необхідна кількість та місткість кожної захисної споруди та споруд подвійного

призначення (СПП) визначається завданням на проектування з огляду на розрахункову кількість осіб, що підлягають укриттю, в тому числі відповідно до кількості осіб, що постійно та/або періодично перебувають на об'єкті, — залежно від функціонального призначення об'єкта, для якого проектується захисна споруда або СПП.

З огляду на зазначене, окремо розташовані захисні споруди або СПП для об'єктів закладів освіти чи охорони здоров'я (або інших громадських будівель) в умовах існуючої забудови можуть проектуватись на ділянках, передбачених для таких об'єктів.

Додаткового (окремого) формування ділянок для будівництва таких захисних споруд законодавство не вимагає.

ЗМІНИ ДО ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Постановою КМУ від 26.09.2023 № 1022 внесено зміни до *Положення про заклад дошкільної освіти, затвердженого постановою КМУ від 12.03.2003 № 305*.

Зокрема:

- вихованці, які вимушено змінили місце проживання/перебування та залишили попереднє місце здобуття освіти внаслідок повномасштабного вторгнення, за заявою одного з батьків або законного представника дити-

ни (на період їхньої відсутності) можуть бути переведені до складу різновікової групи закладу дошкільної освіти. Водночас місця в ЗДО для тимчасово відсутніх вихованців будуть збережені;

- на вивільнені місця у групах, які функціонують відповідно до кількості переведених дітей до складу різновікової групи, дошкільнят зараховуватимуть почергово.

Постанова № 1022 набрала чинності **29.09.2023**.

СЛУЖБОВІ ПОЇЗДКИ ПРАЦІВНИКІВ ТЕРЦЕНТРІВ (ЦЕНТРІВ СОЦПОСЛУГ): ОФОРМЛЕННЯ ТА КОМПЕНСАЦІЯ

Людмила Сабаш,
експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Робота соціальних працівників терцентрів (центрів соцпослуг) полягає у відвідуванні одиноких людей похилого віку та непрацездатних громадян і наданні їм соціальних послуг. Звісно, такі громадяни не мешкають в одному місці, тож до кожного з них ще слід дістатися. І щоб доїхати до підопічних, соціальні робітники (соціальні працівники тощо) використовують громадський транспорт. Чи є можливість компенсувати таким працівникам витрати на проїзд? Які документи для цього потрібно оформити? Що в обліку? Всі питання розглянемо в матеріалі.

ПОЇЗДКИ ДЛЯ НАДАННЯ СОЦПОСЛУГ: ЩО ЦЕ?

1
Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом МФУ від 13.03.1998 № 59.

2
Положення про виплату надбавок, пов'язаних з пересувним та роз'їзним характером робіт в будівництві, затверджене постановою Державного комітету СРСР з праці і соціальних питань та Секретаріату Всесоюзної Центральної Ради Професійних Спілок від 01.06.1989 № 169/10-87.

3
Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 80 «Соціальні послуги», затверджений наказом Мінсоцполітики від 29.03.2017 № 518.

4
<https://www.kmu.gov.ua/npas/248955613>

5
Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 № 2671-VIII.

Відрядження? Відрядженням є поїздка працівника до іншого населеного пункту (абз. 1 п. 1 розд. I Інструкції № 59¹). Отже, в нашому випадку про оформлення службових відряджень **не йдеться**. Так, і Мінфін свого часу в листі від 22.03.2013 № 31-07230-16-27/9358 зазначав: якщо в рамках виконання своїх безпосередніх обов'язків працівник виконує роботу, яка передбачає постійне здійснення поїздок на підвідомчій йому території, то, на нашу думку, такі поїздки **не є службовими відрядженнями**.

Роз'їзний (пересувний) характер? Поняття «роз'їзний (пересувний) характер робіт» міститься тільки в радянському законодавстві — його наведено в Положенні № 169². Але свого часу Мінсоцполітики визнавало цей документ чинним на підставі постанови ВРУ від 12.09.1991 № 1545-XII (див. лист Мінсоцполітики від 15.11.2013 № 491/13/116-13).

Отже, **роз'їзний характер робіт** передбачає виконання робіт на об'єктах, розташованих на значній відстані від місця розташування організації, у зв'язку з поїздками в **НЕ**робочий час від місцезнаходження організації до місця роботи на об'єкті й назад.

Водночас Довідником № 518³ передбачено, що до обов'язків, наприклад, соціальних робітників входить відвідування одиноких людей похилого віку та непрацездатних громадян, а також доставляння на замовлення до них додому їжі, продуктів харчування, медикаментів, промислових та інших товарів.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Соціальні робітники та інші працівники виконують поїздки

в межах основного робочого часу, тому їх роботу **не можна розглядати як таку, що має роз'їзний характер**.

Це службові поїздки Як тоді кваліфікувати такі поїздки і як компенсувати витрати на проїзд працівникам? Свого часу Кабмін на офіційному сайті⁴ підкреслював: **з огляду на норми чинного законодавства** установи в межах коштів, передбачених на їх утримання, можуть **самостійно** вирішувати питання відшкодування своїм працівникам, які користуються пасажирським транспортом у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, витрат на проїзд.

Своєю чергою, **для осіб, які надають соціальні послуги**, для цього є пряма норма, передбачена ч. 10 ст. 13 Закону про соцпослуги⁵, та норми відповідних положень — п. 11 Положення про терцентр⁶ та п. 18 Положення про ЦНСП⁷. Ось вони.

ЦИТАТА. «10. Надавачі соціальних послуг за рахунок власних коштів гарантують працівникам, які надають соціальні послуги:

<...>

5) забезпечення спеціальним одягом, взуттям, інвентарем, велосипедами, **проїзними квитками або виплату грошової компенсації за їх придбання**».

(ч. 10 ст. 13 Закону про соцпослуги)

«11. Директор територіального центру:

<...>

б) розпоряджається коштами тери-

6

Типове положення про територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затверджене постановою КМУ від 29.12.2009 № 1417.

7

Типове положення про центр надання соціальних послуг, затверджене постановою КМУ від 03.03.2020 № 177.

8

Закон України «Про міський електричний транспорт» від 29.06.2004 № 1914-IV.

торіального центру **в межах затвердженого кошторису витрат** та відповідно до їх цільового призначення, **в тому числі на оплату:**

<...>

придбання для соціальних працівників та соціальних робітників спецодягу, взуття, велосипедів, **проїзних квитків (або грошової компенсації за їх придбання)**».

(п. 11 Положення про терцентр)

«18. Центр **забезпечує для працівників, які надають соціальні послуги:**

<...>

надання спеціального одягу, взуття, інвентарю, велосипедів, **проїзних квитків або виплату грошової компенсації за їх придбання відповідно до норм, затверджених засновником**».

(п. 18 Положення про ЦНСП)

Отже, поїздки осіб, які надають соціальні послуги, є так званими службовими поїздками, в межах яких вони мають право на користування проїзними квитками, придбаними роботодавцем, або компенсацію за їх придбання.

СЛУЖБОВІ ПОЇЗДКИ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

Кому можна? Якщо проаналізувати норми зазначених вище документів, то за *Законом про соцпослуги* та *Положенням про ЦПНС* право на проїзні квитки або виплату грошової компенсації за їх придбання мають **працівники, які надають соціальні послуги**. А ось в *Положенні про терцентр* сказано, що це право мають тільки соціальні працівники та соціальні робітники, але ж *Закон про соцпослуги* має **вищу юридичну силу**.

Згідно з ч. 4 ст. 1 *Закону про соцпослуги* до працівників надавачів соціальних послуг належать фахівці та професіонали (**соціальні працівники, фахівці із соціальної роботи, соціальні менеджери тощо**) та **соціальні робітники**. Отже, такі працівники мають право на проїзні квитки/виплату компенсації при здійсненні службових поїздок.

Квиток чи компенсація? Частина 10 ст. 13 *Закону про соцпослуги*, загалом, надає вибір: забезпечення проїзними квитками або виплата компенсації за їх придбання. А коли застосовувати той чи інший спосіб?

Вважаємо, що установа соцзахисту першочергово має організувати службові поїздки працівників **шляхом закупівлі проїзних квитків**, що видаються за потреби тільки на час службової поїздки (підкреслимо: не слід видавати проїзні квитки персонально кожному працівнику, адже тоді є проблеми з оподаткуванням, про що зазначимо далі). І тільки в крайніх випадках, коли дійсно самостійна закупівля проїзних квитків неможлива, працівники купують їх самі, а установа відшкодовує їм витрати. Але думаємо, що в механізм компенсації заклали дещо інше, просто висловилися некоректно. Пояснимо.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! В ч. 10 ст. 13 *Закону про соцпослуги* йдеться про «**проїзні квитки**».

Але що саме слід розуміти під цим терміном, в цьому *Законі* **не розшифровано**. А проблема полягає ось у чому: незрозуміло, чи це мають бути саме проїзні квитки тривалого користування (електронний квиток, або e-ticket тощо), які придбаваються на певну кількість поїздок на певні види транспорту, чи поняття «проїзні квитки» тут ширше і витрати на проїзд можуть відшкодовуватися також шляхом виплати компенсації в розмірі понесених витрат на підставі документів, що підтверджують проїзд (**одноразові квитки**)? Адже не всюди є транспорт, на який можна придбати саме проїзний квиток тривалого користування. Тож чи може установа соцзахисту відшкодовувати витрати на проїзд за одноразовими квитками?

Це питання ставили Національній соціальній сервісній службі, але в листі від 02.05.2023 № 0000-030101-ПІ/87-2023/18801 (див. с. 11) служба тільки процитувала норми закону і в такий спосіб від конкретної відповіді утрималася.

Однак питання проблемне. Так, ч. 3 ст. 4 *Закону про електротранспорт*⁸ визначено, що право на користування транспортними послугами надає придбаний **разовий квиток**, закомпостований абонементний талон, **проїзний квиток тривалого користування**, картка, посвідчення або довідка, що дає право на пільговий проїзд згідно із законодавством, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду — зареєстрований електронний квиток. Отже, загалом, коли йдеться про проїзний квиток, то йдеться про карту тривалого використання.

Але, як ми вже зазначили вище, не в усіх населених пунктах є транспорт з проїзними

квитками! І вважаємо, що цей факт **не має впливати** на організацію проїзду осіб, які надають соціальні послуги, при виконанні ними службових обов'язків. На наш погляд, поняття «проїзні квитки» в *Законі про соцпослуги* використовується ширше. Адже навіщо окремо прописувати можливість «*виплати грошової компенсації за їх придбання*», якщо в разі придбання чогось для установи працівник і так має право на відшкодування витрат? Тому вважаємо: якщо установа не може

забезпечити працівників проїзними квитками з об'єктивних причин (в населеному пункті відсутній транспорт, де впроваджено проїзні квитки тривалого використання), то витрати на проїзд можуть відшкодовуватися шляхом виплати компенсації в розмірі понесених витрат на підставі документів, що підтверджують проїзд (одноразові квитки).

Отже, забезпечення проїзду може відбуватися двома шляхами — див. табл. 1 нижче. А далі розглянемо кожен зі способів окремо.

Таблиця 1. Забезпечення проїзду осіб, які надають соцпослуги

Забезпечення проїзду	Документальне оформлення
Спосіб 1: видавання проїзних квитків на кожну поїздку	1. Розпорядчий документ (наказ, розпорядження) або затвердження окремого порядку (положення) про забезпечення працівників проїзними квитками. 2. Журнал обліку видавання та повернення проїзних квитків; 3. Маршрутні листи (за потреби)
Спосіб 2: відшкодування витрат на проїзд шляхом виплати компенсації в розмірі понесених витрат на підставі документів, що підтверджують проїзд (одноразові квитки)	1. Розпорядчий документ (наказ, розпорядження) або затвердження окремого порядку (положення) про відшкодування витрат на проїзд. 2. Маршрутні листи

ВИДАВАННЯ ПРОЇЗНИХ КВИТКІВ НА КОЖНУ ПОЇЗДКУ (СПОСІБ 1)

Якщо проїзні квитки персонально розподіляються між працівниками, то вартість таких квитків є базою нарахування ЄСВ, що підкреслили податківці в *ІПК від 03.11.2022 № 1851/ІПК/99-00-24-03-03-06* (див. с. 12). Для установи соцзахисту це додаткові витрати, тож доцільніше придбавати квитки і **не розподіляти їх персонально між працівниками**, а видавати таким працівникам **у міру потреби здійснення ними поїздки**. Саме про такий порядок видавання проїзних квитків і поговоримо.

Оформлення Для упорядкування питань, пов'язаних із придбанням та видаванням проїзних квитків, слід видати **розпорядчий документ** (наказ, розпорядження) або затвердити окреме положення (порядок), в якому:

- визначити, для яких видів транспорту придбаваються проїзні квитки;
- визначити перелік посад працівників, яким можуть видаватися проїзні квитки для виконання службових обов'язків. Це може бути просто перелік посад, а може бути перелік посад із вказівкою щодо виконуваної роботи, що передбачає поїздки в службових цілях, як показано на рис. 1 на с. 8;
- визначити правила користування проїзними документами;
- затвердити форму журналу (книги) обліку видавання та повернення проїзних

квитків. Також потрібно призначити відповідального за зберігання і видавання проїзних квитків та ведення такого журналу (книги).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! На рис. 2 (див. с. 8) ми навели приклад Журналу (книги) обліку видавання та повернення проїзних квитків. Але! Він може бути іншим залежно від виду проїзного квитка. Наприклад, якщо це електронний проїзний квиток на певну кількість поїздок, то можна додати граfi, в яких зазначати інформацію про залишок на картці на момент видавання та на момент повернення проїзного квитка (зі слів працівника). Якщо ж це звичайний проїзний квиток на місяць певної вартості без визначення кількості поїздок, то така інформація, звісно, зайва.

А чи треба працівникам складати **маршрутні листи**? Свого часу Мінпраці в *листі від 28.04.2010 № 4492/0/14-10/014* зазначало, що використання маршрутних листів соціальними працівниками на цей час **законодавством не передбачено**. Але слід зазначити, що це твердження справедливе, якщо придбано звичайні проїзні квитки на місяць певної вартості **без визначення кількості поїздок**.

Тоді, дійсно, складання маршрутних листів ніякої інформації не дає. А ось коли це електронний проїзний квиток на певну кількість поїздок, то з метою цільового використання бюджетних коштів необхідно скласти мар-

шрутні листи, де працівники підтверджують, що кошти на проїзд дійсно були витрачені на здійснення службових поїздок та на які саме поїздки. Примірну форму маршрутного листа ми навели на рис. 3 нижче.

**ПЕРЕЛІК посад працівників установи,
яким видаються проїзні квитки при виконанні ними службових обов'язків**

№ з/п	Посада	Виконувана робота, що передбачає поїздки в службових цілях
1	Соціальний робітник	Доставка додому медикаментів на замовлення одиноких непрацездатних громадян похилого віку
<...>		

Рис. 1. Примірна форма Переліку посад працівників, яким видаються проїзні квитки

**Журнал обліку видавання та повернення
проїзних квитків на тролейбус**

№ з/п	Серія і номер проїзного квитка	П.І.Б. і посада користувача	Проїзний квиток видано		Проїзний квиток здано		№ маршрутного листа
			дата, час	підпис користувача	дата, час	підпис користувача	

Рис. 2. Примірна форма Журналу обліку видавання та повернення проїзних квитків

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор терцентру

(підпис, П.І.Б.)
«___» _____ 20__

Маршрутний лист поїздок працівника

(прізвище, ім'я та по батькові)
на міському (приміському) транспорті у зв'язку з виконанням службових обов'язків
за _____ 20__
(період)

№ з/п	Дата поїздки	Місце призначення, адреса	Маршрут поїздки (використаний транспорт), серія та номер проїзного квитка	Вартість поїздки (сума)	Відмітка про виконання завдання
	Усього:				

(підпис працівника)

Здійснення поїздок у службових цілях підтверджую

Завідувач відділення _____
(підпис, П.І.Б.)

«Погоджено»

Головний бухгалтер _____
(підпис, П.І.Б.)

Рис. 3. Примірна форма маршрутного листа

9 Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178.

10 Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 № 333.

11 Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.

Закупівлі Закупівля проїзних квитків відбувається в загальному порядку (код ДК 021:2015: 34980000-0 — Транспортні квитки).

Водночас згідно з п.п. 5 п. 13 Особливостей № 1078⁹ придбання замовниками товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн, може здійснюватися шляхом **укладення договору про закупівлю без застосування** відкритих торгів та/або електронного каталогу для закупівлі товару в разі, коли роботи, товари чи послуги можуть бути виконані, поставлені чи надані **виключно певним суб'єктом господарювання**, зокрема в разі **відсутності конкуренції з технічних причин, яка має бути документально підтверджена замовником**.

КЕКВ Згідно з п. 3 п.п. 2.2.5 Інструкції № 333¹⁰ придбання службових проїзних квитків і оплату проїзду за маршрутними листами проводять за **КЕКВ 2250 «Витрати на відрядження»**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Якщо йдеться про придбання електронних проїзних квитків, де окремо придбавається картка, та окремо — поїздки, то вартість картки сплачують також за КЕКВ 2250.

Бухоблік Відповідно до п. 2.6 Порядку, затвердженого наказом МФУ від 02.04.2014 № 372 сплачені проїзні документи (а саме ними і є квитки) належать до **грошових документів**, які знаходяться в касі установи, а отже, є іншими коштами установи. Порядком № 1219¹¹ передбачено, що узагальнення інформації про наявність і рух грошових документів у національній валюті, які знаходяться в касі установи, зокрема квитків, ведуть на субрахунок **2213 «Грошові документи у національній валюті»**.

Приклад 1. Працівнику видано аванс з поточного рахунку в банку на придбання проїзного квитка на місяць зі спеціального фонду кошторису на суму 350,00 грн. Квиток придбано, звіт на суму 350,00 грн подано вчасно. Проїзний квиток зберігають у бухгалтерії у сейфі і видають за потреби працівникам для здійснення службових поїздок. Протягом місяця зроблено поїздок на суму 350,00 грн — складено бухгалтерську довідку на підставі журналу обліку видавання і повернення проїзних квитків.

Таблиця 2. Облік проїзних квитків

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Видано аванс на придбання квитка	2116	2313	3	Платіжна інструкція	350,00
2. Оприбутковано проїзний квиток	2213	2116	8	Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, а також фіскальний чек	350,00
3. Списано на витрати поїздки протягом місяця	8013, 8113	2213	17	Бухгалтерська довідка	350,00

12 Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держстату від 13.01.2004 № 5.

13 Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок <...>, затверджений постановою КМУ від 22.12.2010 № 1170.

ЄСВ Вартість придбаних підприємством проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм за потреби для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи), відповідно до п. 3.20 Інструкції № 5¹² **не належить** до фонду оплати праці.

Так само п. 6 розд. II Переліку № 1170¹³ визначає, що **не нараховується** ЄСВ на вартість придбаних роботодавцем проїзних квитків, які **персонально не розподіляються** між працівниками, а видаються їм у разі потреби для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи).

ПДФО Тут складніше, адже ст. 165 ПКУ¹⁴ встановлено виключний перелік доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, і цей перелік **не містить** доходу у вигляді вартості проїзних квитків, які видаються працівникам на проїзд у пасажирському транспорті. Цей факт дає підстави податківцям фіскалізувати в цьому питанні та навіть давати протилежні відповіді.

Так, з **одного боку**, в ІПК від 03.11.2022 № 1851/ІПК/99-00-24-03-03-06 (див. с. 12) та від 26.05.2023 № 1297/ІПК/99-00-24-03-03-06 податківці наполягають: якщо квитки персо-

14
Податковий кодекс
України від 02.12.2010
№ 2755-VI.

15
Закон України
«Про публічні закупівлі»
від 25.12.2015 № 922-VIII.

нально не розподіляються між працівниками, але в разі виробничої потреби видаються юридичною особою (роботодавцем) вказаним працівникам, то з метою оподаткування вартість безоплатно отриманої послуги у вигляді безкоштовного проїзду **включається до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платників податків як додаткове благо з відповідним оподаткуванням**. Зверніть увагу: *п.п. «а» п.п. 164.2.17 ПКУ* вони згадують, але до уваги **не беруть**.

А з **іншого боку**, в категорії 103 ЗІР міститься консультація (див. с. 13), де податківці, розглядаючи зазначене питання, якраз посилаються на *п.п. «а» п.п. 164.2.17 ПКУ*. А в цій нормі сказано, що до загального місячного доходу включається дохід, отриманий платником податку як додаткове благо, зокрема, у вигляді вартості використання житла, інших об'єктів матеріального або нематеріального майна, що належать роботодавцю, наданих платнику податку в безоплатне користування, або компенсації вартості такого використання, **крім випадків, коли таке надання зумовлено виконанням платником податку трудової функції відповідно до трудового договору (контракту) чи передбачено нормами колективного договору або відповідно до закону в установлених ними межах**.

Як бути? На нашу думку, тут застосовний саме *п.п. «а» п.п. 164.2.17 ПКУ*, і ним слід керуватися в цьому питанні. Втім, ви завжди можете отри-

мати у податківців свою ІПК, звернувшись до них із запитом, де слід зазначити аргументи проти оподаткування, зокрема те, що забезпечення проїзними квитками передбачено не просто рішенням роботодавця чи колдоговором, а це передбачено саме законодавством, і навести:

- ч. 10 ст. 13 Закону про соцпослуги;
- *п.п. «а» п.п. 164.2.17 ПКУ*, про який ми сказали вище;
- абз. 4 *п.п. 164.2.17 ПКУ*, де сказано, що не вважаються додатковим благом платника податку доходи, одержані у формі та розмірах, що підлягають включенню роботодавцем до собівартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг; так, якщо соціальний робітник надає платні послуги, то вартість проїзду в разі виконання таких послуг може включатися до собівартості послуги, а отже, тоді застосовний абз. 4 *п.п. 164.2.17 ПКУ*;
- *п.п. «г» п.п. 164.2.17 ПКУ*, де сказано, що до загального місячного доходу включаються суми грошового або майнового відшкодування будь-яких витрат або втрат платника податку, **крім тих, що обов'язково відшкодовуються згідно із законом за кошти бюджету**. А як ми сказали вище, особи, які надають соціальні послуги, мають право на оплату проїзду саме за законом і за кошти бюджету.

КОМПЕНСАЦІЯ ВАРТОСТІ ПРОЇЗДУ ЗА ОДНОРАЗОВИМИ КВИТКАМИ (СПОСІБ 2)

Оформлення Тут так само, як і у попередній ситуації: для упорядкування питань, пов'язаних із відшкодуванням працівникам витрат на проїзд у службових справах, слід видати розпорядчий документ (наказ, розпорядження). Або ж слід затвердити окреме положення (порядок), в якому:

- визначити перелік посад працівників, яким можуть бути відшкодовані витрати на проїзд в разі виконання службових обов'язків. Це може бути просто перелік посад, а може бути перелік посад із вказівкою щодо виконуваної роботи, що передбачає поїздки у службових цілях, як показано на рис. 1 на с. 8;
- затвердити форму маршрутного листа, де працівник буде зазначати маршрут пересування (із зазначенням серії та номера квитків) і відповідні витрати на проїзд.

Для відшкодування витрат працівнику доцільно оформлювати звіт, скориставшись формою Звіту про використання коштів/електронних коштів, виданих на відрядження або під звіт (далі — Звіт), затвердженого *наказом МФУ від 28.09.2015 № 841*. До Звіту працівник додає маршрутний лист і квитки на проїзд.

Закупівлі Відповідно до *п. 25 ч. 1 Закону № 922¹⁵* публічна закупівля — це **придбання** замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому цим *Законом*. На видатки, що **здійснюються** замовником **саме як відшкодування** (компенсація) витрат, норми *Закону № 922*, а також нормативно-правових актів, розроблених на його виконання, не поширюються. До річного плану вони **не включаються**.

КЕКВ Оплату проїзду за маршрутними листами (як компенсацію проїзду за одноразовими квитками) проводять за **КЕКВ 2250** «Витрати на відрядження», що підтвердило

і Казначейство в листі від 19.04.2023 № 15-12-12/6762 (див. нижче).

Бухоблік Для обліку розрахунків із працівниками *Порядком № 1219* передбачено субрахунок **2116** «Дебіторська заборгованість за розрахунками з підзвітними особами». На раховуючи витрати згідно з *Порядком № 1219* використовують субрахунок **8411** «Інші витрати за обмінними операціями».

Компенсуючи працівникові витрати за службові поїздки, під час прийняття Звіту роблять запис **Дт 8411 — Кт 2116**, а під час перерахування цих коштів працівникові — **Дт 2116 — Кт 2313**.

Також пропонуємо ознайомитися зі статтею в газеті "Бухгалтерія: бюджет", № 9/2023, с. 20.

ЄСВ Оскільки йдеться про компенсацію витрат працівників на здійснення ними службових поїздок, то вважаємо, що про зарплатну виплату тут не йдеться, **тому ЄСВ не нараховується**. Хоча щодо цього питання є й інші думки, тож, якщо вагаєтесь, можете отримати від податківців свою ІПК.

ПДФО Тут так само, як і з попереднім випадком: треба відштовхуватися, зокрема, від *п.п. «а» п.п. 164.2.17 ПКУ*, тобто оподатковуваний дохід не виникає.

ДОКУМЕНТИ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНА СЕРВІСНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо компенсації вартості проїзду

Лист від 02.05.2023 № 0000-030101-ПІ/87-2023/18801

Департаментом адміністрування програм соціальної підтримки Нацсоцслужби в межах компетенції розглянуто <...> запит <...> стосовно застосування деяких норм Закону України «Про соціальні послуги» (далі — Закон) та повідомляється.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (стаття 19 Конституції України).

Частиною десятою статті 13 Закону визначено, що надавачі соціальних послуг за рахунок власних коштів гарантують працівникам, які надають соціальні послуги, зокрема, забезпечення спеціальним одягом, взуттям, інвентарем, велосипедами, проїзними квитками або виплату грошової компенсації за їх придбання.

Пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 177 «Деякі питання діяльності центрів надання соціальних послуг» рекомендовано органам місцевого самоврядування під час організації діяльності центрів надання соціальних послуг керуватися Типовим положенням про центр надання соціальних послуг (далі — Типове положення), затвердженим цією постановою.

Відповідно до пункту 18 Типового положення центр надання соціальних послуг забезпечує для працівників, які надають соціальні послуги, зокрема, надання спеціального одягу, взуття, інвентарю, велосипедів, **проїзних квитків або виплату грошової компенсації за їх придбання відповідно до норм, затверджених засновником**.

Директор Департаменту Олександр КОНДРАТЕНКО

ДЕРЖАВНА КАЗНАЧЕЙСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо КЕКВ при відшкодуванні вартості проїзду

Лист від 19.04.2023 № 15-12-12/6762

Державна казначейська служба України розглянула <...> інформаційний запит <...> щодо застосування коду економічної класифікації видатків у разі придбання проїзних квитків або відшкодування вартості проїзду соціальним робітникам центру надання соціальних послуг та в межах компетенції повідомляє.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про соціальні послуги» (далі — Закон) надавачі соціальних послуг — це юридичні та фізичні особи, фізичні особи — підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

До надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору належать надавачі соціальних послуг, утворені органами, зазначеними у частині першій статті 11

Закону, діяльність яких фінансується за рахунок коштів відповідного бюджету/бюджетів (частина друга статті 13 Закону).

Типовим положенням про центр надання соціальних послуг, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 177 (далі — Положення) визначено, що центр надання соціальних послуг є комплексним закладом соціального захисту населення, структурні або відокремлені (територіальні) підрозділи якого провадять соціальну роботу та надають соціальні послуги особам/сім'ям, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах.

Відповідно до частини десятої статті 13 Закону та пункту 18 Положення надавачі соціальних послуг за рахунок

власних коштів гарантують працівникам, які надають соціальні послуги забезпечення, зокрема, проїзними квитками або виплату грошової компенсації за їх придбання.

Згідно з підпунктом 2.2.5 пункту 2.2 Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 21.06.2012 № 754 <...>), придбання службових проїзних квитків та оплата проїзду за маршрутними листами

здійснюється за кодом 2250 «Видатки на відрядження».

Враховуючи зазначене, **оплата проїзних квитків або компенсація за їх придбання працівникам, які надають соціальні послуги, якщо це передбачено законодавством, здійснюється за цим кодом.**

Директор Департаменту методології з обслуговування бюджетів, бухгалтерського обліку, звітності та розвитку Казначейства Христина ХАРПОЛА

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо утримання ПДФ та нарахування ЄСВ

ІПК від 03.11.2022 № 1851/ІПК/99-00-24-03-03-06 (витяз)

Державна податкова служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі — Кодекс), розглянула звернення щодо практичного застосування окремих норм чинного законодавства та в межах компетенції повідомляє.

Платник податків у своєму зверненні повідомив, що юридична особа за власний рахунок забезпечує проїзні Е-квитки на проїзд у міському та/або передміському пасажирському транспорті, для переміщення працівників при виконанні службових обов'язків. При цьому Е-квитки персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм за необхідністю для виконання виробничих завдань.

З метою дотримання вимог Кодексу, юридична особа просить надати індивідуальну податкову консультацію щодо оподаткування вартості таких проїзних Е-квитків:

- податок на доходи фізичних осіб;
- військовий збір;
- єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі — єдиний внесок);

<...>

Щодо першого, другого та третього питання

Оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розділом IV Кодексу, згідно з п.п. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 якого об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

Статтею 165 Кодексу встановлено виключний перелік доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку, який не містить доходу у вигляді вартості проїзних Е-квитків, які видаються фізичним особам (працівникам) на проїзд у міському та/або передміському пасажирському транспорті.

Разом з тим відповідно до з п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Кодексу до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку включається дохід, отриманий таким платником як додаткове благо (крім випадків, передбачених ст. 165 Кодексу) у вигляді, зокрема:

вартості використання житла, інших об'єктів матеріального або нематеріального майна, що належать роботодавцю, наданих платнику податку в безоплатне користування,

або компенсації вартості такого використання, крім випадків, коли таке надання зумовлено виконанням платником податку трудової функції відповідно до трудового договору (контракту) чи передбачено нормами колективного договору або відповідно до закону в установлених ними межах (п.п. «а» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Кодексу);

вартості безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), визначеної за правилами звичайної ціни, а також суми знижки звичайної ціни (вартості) товарів (робіт, послуг), індивідуально призначеної для такого платника податку, крім сум, зазначених у п.п. 165.1.53 п. 165.1 ст. 165 Кодексу (п.п. «е» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Кодексу).

При цьому Інструкцією зі статистики заробітної плати, затвердженою наказом Державного комітету статистики України від 13.01.2004 № 5 (далі — Інструкція № 5), визначено перелік видів виплат, що відносяться до основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат.

Згідно з п.п. 2.3.4 п. 2.3 розділу II Інструкції № 5 фонд додаткової заробітної плати включає, зокрема, вартість проїзних квитків, які персонально розподіляються між працівниками, та відшкодування працівникам вартості проїзду транспортом загального користування.

Відповідно до п.п. 164.2.1 п. 164.2 ст. 164 Кодексу до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку включаються доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту).

Крім того, зазначені доходи є об'єктом оподаткування військовим збором (п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу).

Нарахування, утримання та сплата (перерахування) податку на доходи фізичних осіб та військового збору до бюджету здійснюються у порядку, встановленому ст. 168 Кодексу.

Відповідно до частини першої п. 1 ст. 4 Закону України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон № 2464), платниками єдиного внеску є роботодавці, зокрема підприємства, установи

та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою — підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань), у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ і організацій, інших юридичних осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами.

Пунктом 1 частини першої ст. 7 Закону № 2464 встановлено, що єдиний внесок нараховується роботодавцями на суму нарахованої кожній застрахованій особі, зокрема, заробітної плати за видами виплат, які включають основну і додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР «Про оплату праці», та суму винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами.

Частиною другою ст. 9 Закону № 2464 встановлено, що обчислення єдиного внеску здійснюється на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких провадиться нарахування (обчислення) або які підтверджують

нарахування (обчислення) виплат (доходу), на які згідно із Законом № 2464 нараховується єдиний внесок.

Відповідно до частини п'ятої ст. 8 Закону № 2464 єдиний внесок для роботодавців встановлюється у розмірі 22 відс. визначеної ст. 7 Закону № 2464 бази нарахування єдиного внеску.

Враховуючи викладене, у разі якщо юридична особа (роботодавець) забезпечує своїх працівників проїзними Е-квитками шляхом персонального їх розподілу між працівниками, то вартість таких Е-квитків включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платників податків як заробітна плата та оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах. При цьому такий дохід є базою нарахування єдиного внеску.

Разом з тим, якщо зазначені Е-квитки персонально не розподіляються між фізичними особами (працівниками), але у випадку виробничої необхідності видаються юридичною особою (роботодавцем) вказаним працівникам, то з метою оподаткування вартість безоплатно отриманої послуги у вигляді безкоштовного проїзду включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платників податків як додаткове благо з відповідним оподаткуванням. При цьому такий дохід не є базою нарахування єдиного внеску.

<...>

Індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію (п. 52.2 ст. 52 Кодексу).

Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс ДПС України

Чи оподатковується вартість проїзних квитків на проїзд у міському пасажирському транспорті, які придбані ЮО та даються будь-якому найманому працівнику, під час виконання службових обов'язків, якщо це передбачено трудовим договором (контрактом)?

Відповідь повна:

Відповідно до п.п. «а» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами і доповненнями (далі — ПКУ) до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу включається дохід, отриманий платником податку як додаткове благо у вигляді вартості використання житла, інших об'єктів матеріального або нематеріального майна, що належать роботодавцю, наданих платнику податку в безоплатне користування, або компенсації вартості такого використання, крім випадків, коли таке надання зумовлено виконанням платником податку трудової функції відповідно до трудо-

вого договору (контракту) чи передбачено нормами колективного договору або відповідно до закону в установлених ними межах.

Враховуючи вищевикладене, якщо специфіка роботи підприємства вимагає для виконання службових обов'язків переміщення працівників від одного об'єкта до іншого та умовами трудового договору (контракту) або умовами колективного договору передбачено, що юридична особа за власний рахунок придбаває проїзні квитки на проїзд у міському пасажирському транспорті, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм у міру потреби для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи), то вартість таких проїзних квитків не буде оподатковуватися податком на доходи фізичних осіб на підставі п.п. «а» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПКУ.

Б

БЛАГОДІЙНІ ПОСЛУГИ, РОБОТИ ТА АКТИВИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ РЕМОНТУ: РОЗГЛЯДАЄМО ОБЛІК НА ПРИКЛАДАХ

Альона Кісельова,
консультант газети «Бухгалтерія: бюджет»

В умовах недостатнього фінансування на допомогу бюджетним установам приходять благодійники. І йтися може не тільки про гроші. Скажімо, благодійники можуть своїм коштом зробити ремонт приміщення установи (самостійно або залучивши підрядників) чи передати будівельні матеріали, а установа вже зробить ремонт сама. Як обліковувати безкоштовно отримані матеріали, роботи і послуги, розглянемо в цьому матеріалі.

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ

1

Примірний перелік послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій та послуг з ремонту приміщень, будинків, споруд, затверджений наказом Держкомітету з питань ЖКГ від 10.08.2004 № 150.

2

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ від 23.01.2015 № 11.

3

Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 № 5073-VI.

4

Порядок отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування, затверджений постановою КМУ від 04.08.2000 № 1222.

Планування Планування ремонту загалом не залежить від того, чиїм коштом його буде здійснено. Отримання послуг або проведення благодійником ремонтних робіт має бути обґрунтоване. Для цього в установі має бути створена спеціальна комісія зі штатними працівниками та/або залученими фахівцями (інженер, електрик, слюсар тощо), яка огляне будівлю або її окремі частини (кімнати/кабінети/приміщення) і зафіксує в акті довільної форми (дефектному акті) факт потреби проведення ремонту, зазначить необхідні заходи для усунення дефектів.

ДО ВІДОМА. Залежно від об'ємів слід визначити, буде це поточний чи капітальний ремонт. Для цього доцільно звернутися до Переліку № 150¹. Втім, остаточне рішення про характер і ознаки здійснюваних установою робіт **ухвалює керівник установи** (п. 1 розд. VI МР з обліку ОЗ²).

Пожертва чи тристоронній договір

Отримання благодійної допомоги — добра справа, але установі треба документально оформити такий дарунок залежно від того:

- чи будуть це матеріальні активи, послуги чи роботи;
- чи виконує благодійник ремонтні роботи сам або ж залучає для їх проведення підрядника та оплачує його роботу.

Розглянемо ці випадки детальніше.

Спершу скажемо: передання майна, безоплатне надання послуг та виконання робіт **є видами благодійної допомоги** (ст. 5 Закону про благодійність³ та п. 2 Порядку № 1222⁴). Вимоги щодо використання благодійки **в грошовій формі** визначено Порядком № 1222 —

за напрямами видатків, визначеними благодійником (якщо конкретні цілі не визначено, то шляхи спрямування визначаються керівником установи відповідно до першочергових потреб, пов'язаних виключно з основною діяльністю установи).

Стосовно наданих благодійних послуг, виконаних робіт, надання товарів, тобто допомоги в натуральному вигляді, в Порядку № 1222 про цільове призначення не сказано, але воно і так очевидне. І в загальному випадку це питання врегульовується **договором пожертви (договором дарування)**.

ДО ВІДОМА. Закон про благодійність розглядає благодійність як **пожертву** (ст. 6). Тож формально для оформлення надходження допомоги слід укладати **договір пожертви** (ст. 729 ЦКУ). Втім, за правовою природою пожертва є різновидом договору дарування, тож оформлення договору дарування (ст. 717 ЦКУ) також не буде помилкою (тим паче що згідно з ч. 3 ст. 729 ЦКУ до договору про пожертву застосовуються положення про договір дарування, якщо інше не встановлено законом). Відмінність пожертви від дарунку вбачається в тому, що **вона спрямована на досягнення конкретної мети**. Наприклад, будівельні матеріали, які передаються при укладенні договору пожертви, мають бути використані за певним призначенням. Тож у такому разі слід укладати **договір пожертви**.

Форму **договорів** не затверджено нормативно, а тому вона є довільною. Письмова форма договору **не обов'язкова** (тільки до-

5
Закон України
«Про бухгалтерський
облік та фінансову
звітність в Україні»
від 16.07.1999 № 996-XIV.

6
Положення про до-
кументальне забезпе-
чення записів у бух-
галтерському обліку,
затверджене наказом
МФУ від 24.05.1995 № 88.

7
Закон України
«Про публічні закупівлі»
від 25.12.2015 № 922-VIII.

8
Особливості здійснення
публічних закупівель
товарів, робіт і по-
слуг для замовників,
передбачених Законом
України «Про публічні
закупівлі», на період дії
правового режиму во-
єнного стану в Україні
та протягом 90 днів
з дня його припинення
або скасування, затвер-
джені постановою КМУ
від 12.10.2022 № 1178.

9
Порядок визначення
предмета закупівлі,
затверджений
наказом Мінекономіки
від 15.04.2020. № 708.

10
Порядок формування
та використання
електронного катало-
гу, затверджений
постановою КМУ
від 14.09.2020 № 822.

говір дарування **рухомих** речей, які мають **особливу цінність**, укладається в письмовій формі). Завіряти його нотаріально не треба.

Зазначимо, що Законом про благодійність та п. 2 Порядку № 1222 не визначено порядку передання благодійної допомоги в натуральному вигляді та не встановлено вимог до первинних документів при її оформленні. Тож ці питання слід вирішувати разом із благодійником залежно від конкретної ситуації.

Ситуація 1 (все робить благодійник).

Благодійник самостійно надає послуги та/або виконує роботи з ремонту з використанням своїх матеріалів.

В такому разі завжди слід укладати **договір пожертви (договір дарування)**, в якому вирішувати всі питання (види робіт, їх обсяг, порядок проведення, зобов'язання сторін тощо).

За фактом отримання благодійної допомоги слід скласти ще й відповідний **акт приймання-передачі**, щоб документально оформити завершення виконання умов договору. Зауважимо, що на офіційному рівні форм цих документів не затверджено, а отже, допустимим є оформлення їх в довільному вигляді, враховуючи вимоги ст. 9 Закону № 996⁵ і п. 2.4 Положення № 88⁶. Головна вимога полягає в тому, щоб вони містили підписи особи-благодійника та від установи-отримувача — членів спеціально створеної за наказом керівника комісії.

Ситуація 2 (благодійник оплачує роботу підрядника). Благодійник для проведення ремонтних робіт в установі залучає підрядника, якому оплачує вартість проведеного ремонту.

Якщо до виконання робіт чи надання послуг залучається підрядник і благодійник не замовляє і не виконує роботи самостійно, а надає кошти для оплати відповідних робіт, то **замовником таких робіт (послуг) буде відповідна бюджетна установа**, яка має дотримуватись **закупівельного законодавства**, навіть якщо йдеться про тристоронній договір і благодійник самостійно оплачує відповідні роботи чи послуги. Пояснимо. Згідно з ч. 4 ст. 2 Закону № 922⁷ є чотири категорії замовників. Детально про кожну з них ви можете прочитати в газеті «Бухгалтерія: бюджет» № 26/2020, с. 18. Однак, узагальнюючи, можемо сказати, що це всі бюджетні установи — розпорядники бюджетних коштів. Водночас власне ознака «юридична особа

є розпорядником або одержувачем бюджетних коштів» відносить будь-яку бюджетну установу **до замовників у розумінні закупівельного законодавства**. Тобто те, що закупівля оплачується коштами третьої особи, не має значення, якщо **замовником робіт і послуг виступає бюджетна установа**.

В такому разі оформлюється **договір підряду**, а договором допомоги, пожертви або дарування (який сторонам і в такому разі доцільно укласти) буде передбачено фінансування такого договору підряду благодійником.

Підрядники зобов'язані надати **акт виконаних робіт**. Вартість видаткових, зокрема і будівельних матеріалів (якщо вона не включена до акта виконаних робіт), підтверджується накладними чи іншими первинними документами. Тобто може бути договір підряду з матеріалами підрядника, договір підряду з матеріалами замовника (бюджетної установи) та договір підряду з матеріалами благодійника. Це впливає на вартість робіт і порядок використання матеріалів, але не на порядок визначення підрядника.

Отже, в разі коли бюджетна установа виступає замовником робіт/послуг, а благодійник лише оплачує їх, то договір підряду слід укладати з дотриманням закупівельного законодавства. Нагадаємо, що на час воєнного стану закупівлі проводяться із застосуванням *Особливостей* № 1178⁸.

Відповідно до п. 10 *Особливостей* № 1178 замовники здійснюють закупівлі:

- **товарів і послуг** (крім послуг з поточного ремонту, предмет закупівлі яких визначається відповідно до п. 3 розд. II Порядку № 708⁹), вартість яких становить або перевищує **100 тис. грн**,
- **послуг з поточного ремонту**, вартість яких становить або перевищує **200 тис. грн**,
- **робіт**, вартість яких становить або перевищує **1,5 млн грн**,

шляхом застосування відкритих торгів (ВТ) у порядку, визначеному цими Особливостями, та/або шляхом використання е-каталогу для закупівлі товару відповідно до Порядку № 822¹⁰ з урахуванням положень, визначених Особливостями.

Винятки (тобто закупівлі понад 100 тис. грн — для товарів і послуг, 200 тис. грн — для поточного ремонту та 1,5 млн грн — для робіт без застосування ВТ і е-каталогу) визначено в пп. 9 та 13 *Особливостей* № 1178.

В разі здійснення так званих допорогових закупівель, тобто закупівлі:

- **товарів і послуг** (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких є меншою ніж **100 тис. грн**,
- **послуг з поточного ремонту**, вартість яких є меншою ніж **200 тис. грн**,
- **робіт**, вартість яких є меншою ніж **1,5 млн грн**,

замовники можуть використовувати електронну систему закупівель (далі — ЕСЗ) відповідно до умов, визначених адміністратором ЕСЗ, зокрема й е-каталог для закупівлі товарів.

У разі ж здійснення таких закупівель **без використання ЕСЗ замовник обов'язково:**

- дотримується принципів здійснення публічних закупівель, визначених Законом № 922;

- **вносить інформацію про таку закупівлю до річного плану;**
- оприлюднює відповідно до п. 3⁸ розд. X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 922 в ЕСЗ **звіт** про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель. Тобто щодо договорів понад 50 тис. грн — також **не пізніше ніж через 10 робочих днів із дня укладення такого договору.**

У разі здійснення закупівлі, вартість якої є меншою, ніж **50 тис. грн**, без використання ЕСЗ замовник **не оприлюднює** в ЕСЗ **звіт про договір** про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ (п. 11 Особливостей № 1178).

Узагальнимо вищезазначене в табл. 1.

Таблиця 1. Документальне оформлення надання благодійної допомоги

Вид благодійної допомоги	Документальне оформлення
1. Роботи чи послуги	<p>1. Благодійник сам виконує роботи (надає послуги). В такому разі оформляють:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Договір дарування/договір пожертви; • Акт приймання-передачі виконаних робіт/наданих послуг. Якщо благодійник окремо передає будівельні матеріали, то складають також Акт приймання-передачі матеріальних цінностей. <p>2. Благодійник тільки оплачує роботи/послуги. В такому разі оформляють:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Договір пожертви/договір дарування (в ньому доцільно передбачити вид допомоги (фінансування) та її розмір, а також умови щодо укладення тристороннього договору, порядку контролю благодійником виконуваних робіт та їх вартості тощо); • тристоронній договір підряду за результатами закупівлі, проведеної замовником з дотриманням закупівельного законодавства
2. Матеріали	<p>Якщо благодійник передає тільки матеріали, а ремонтні роботи установа виконує самостійно, то оформляють:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Договір дарування/договір пожертви; • Акт приймання-передачі матеріальних цінностей

11

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

12

Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою КМУ від 28.02.2002 № 228.

13

Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затверджений наказом МФУ від 23.08.2012 № 938.

Зміни кошторису Безоплатно отримані активи, послуги чи роботи є власними надходженнями бюджетної установи і згідно зі ст. 13 БКУ¹¹ їх включають до **першої підгрупи другої групи — благодійні внески гранти та дарунки** на підставі **первинних документів**: договорів, актів та інших документів, якими передбачається отримання благодійки.

Зазвичай такі доходи в кошторисах не планують, оскільки передбачити їх наперед просто неможливо. Таким чином, зміни до кошторисів в частині спецфонду за власними надходженнями вносять за фактом отримання благодійної допомоги відповідно до вимог постанови № 228¹². Для цього слід надати до органів Казначейства:

- у двох примірниках у паперовій або електронній формі **Довідку про надходження у натуральній формі** за кодом 25020100

«Благодійні внески, гранти та дарунки». Її форму наведено в додатку 25 до Порядку № 938¹³ та в додатку 38 до Порядку № 1407¹⁴. Зробити це потрібно не пізніше останнього робочого дня місяця, в якому надійшла благодійна допомога;

- **Довідку про зміни до кошторису** установи за спецфондом задля збільшення доходної і витратної частин. Форму такої довідки наведено в додатку 11 до Інструкції № 57¹⁵.

ДО ВІДОМА. Форма **Довідки про надходження в натуральній формі** передбачає внесення змін як **у доходи** відповідно до Класифікації доходів бюджету¹⁶, так і **у видатки**, визначені Економічною класифікацією видатків бюджету¹⁷.

КЕКВ

Від виду робіт чи послуг залежить і вибір КЕКВ для видатків. Детальніше див. табл. 2.

Таблиця 2. КЕКВ для відображення видатків

КЕКВ	Вид послуг чи робіт, придбання матеріалів	Нормативна підстава
2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар»	Придбання будівельних матеріалів, обладнання та устаткування	Підпункти 5, 7, 8 п. 2.2.1 Інструкції № 333 ¹
2240 «Оплата послуг (крім комунальних)»	Проведення поточного ремонту об'єктів основних засобів (ОЗ); послуги з благоустрою; послуги з побудови, створення систем кондиціювання, електропостачання, локальних мереж тощо	Підпункти 8, 11, 13 п. 2.2.4 Інструкції № 333
3132 «Капітальний ремонт інших об'єктів»	Проведення капітального ремонту ОЗ, модернізації; виготовлення ПКД; придбання обладнання, що підлягає встановленню, зокрема й для опалювальної, вентиляційної, санітарно-технічної систем, обладнання та меблі, що потребують монтажу і передбачаються до встановлення (тобто те, що існує тільки вмонтованим, убудованим)	Підпункти 1, 5, 6, 8 п. 3.1.3.2 Інструкції № 333
3142 «Реконструкція та реставрація інших об'єктів»	Роботи з реконструкції та реставрації об'єктів ОЗ; виготовлення ПКД; придбання обладнання	Підпункти 1, 3, 4, 5 п. 3.1.4.1 Інструкції № 333

¹ Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 № 333.

14

Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затверджений наказом МФУ від 24.12.2012 № 1407.

15

Інструкція про складання і виконання розпису державного бюджету України, затверджена наказом МФУ від 28.01.2002 № 57.

16

Класифікація доходів бюджету, затверджена наказом МФУ від 14.01.2011 № 11.

17

Економічна класифікація видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 14.01.2011 № 11.

18

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202.

БУХОБЛІК: РЕМОНТ

У цьому розділі поговоримо про відображення в бухобліку ремонтних робіт, виконаних благодійником. Якщо ж під час проведення робіт:

- створюється **новий об'єкт ОЗ**, то облік див. в наступному розділі «Самостійні об'єкти обліку» цієї статті;
- розпорядженням керівника їх буде визнано поліпшенням об'єкта, то всі понесені витрати слід капіталізувати на субрахунку 1311 із подальшим збільшенням первісної вартості будівлі. Детальніше див. в розділі «Поліпшення» цієї статті.

Отже, для цілей бухобліку **ремонт** слід розглядати в контексті норм п. 2 розд. III НС 121 ¹⁸. Так, витрати на утримання об'єкта ОЗ (проведення технічного нагляду, технічного обслуговування та ремонту), які здійснюють для відновлення або підтримання суб'єктом державного сектора майбутніх економічних вигід або потенціалу корисності на первісно оціненому рівні продуктивності об'єкта ОЗ, **визначаються витратами звітного періоду**, в якому вони були понесені.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Зарахування на баланс та подальше списання активів (витрат) залежатиме від того, як буде оформлене надання благодійної допомоги. Якщо:

- будівельні матеріали благодійник надає **окремо** від виконаних ним робіт, то і в бухобліку **окремо** буде оприбуткування активів і їх списання та **окремо** відображення ремонтних робіт і їх списання на витрати;
- в договорі зазначено, що благодійник **виконує роботи (надає послуги) з ремонту** із власного матеріалу і окремо не передає його установі, то оприбуткування відбудеться за актом приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг) із відображенням доходу та списання **саме виконаних робіт (послуг), що включатимуть вартість активів**. Тоді в загальному випадку будівельні матеріали та обладнання, яким під час ремонту буде замінене те, що «віджило своє», **не оприбутковують на баланс** установи. Тож якщо під час проведення ремонтних робіт **не відбулося поліпшення** об'єкта ОЗ, то всі витрати слід віднести на субрахунок **8013 (8113) «Матеріальні витрати»**. Доходи відображають на субрахунок **7511 «Доходи за необмінними операціями»**.

Вартість робіт (послуг) та/або майна (матеріалів) визначається виконавцем і зазнача-

ється в договорі дарування (договорі пожертви) та актах приймання-передачі, що підтверджуються первинними документами (за наявності). За відсутності вартості робіт (послуг) та/або майна (матеріалів) її визначає комісія установи на рівні їх **справедливої вартості**.

Приклад 1 (благодійник надає послуги/виконує роботи). Благодійник відремонтував систему вентиляції школи. Відповідно до договору дарування й акта

наданих послуг вартість, з урахуванням будівельних матеріалів, становить 18103,60 грн.

У цьому випадку підстав для оприбуткування окремо матеріалів нема, адже йдеться саме про виконання робіт (надання послуг), а не передачу певних матеріалів. Ці матеріали будуть у благодійника, він їх не передає, а відразу використовує при наданні послуги з ремонту системи вентиляції.

Таблиця 3. Облік благодійно наданих послуг з ремонту

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Відображено вартість безоплатно отриманої послуги із ремонту вентиляції	8013	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі наданих послуг	18103,60
2. Відображено дохід від безоплатного отримання послуги	2313	7511	3,14	Бухгалтерська довідка	18103,60
3. Відображено касові видатки	2117, 6211, 6415	2313	4 або 6, 3	Бухгалтерська довідка	18103,60

Приклад 2. (благодійник надає послуги/виконує роботи). Благодійник самостійно придбав та встановив 4 металопластикових вікна за ціною 4875,00 грн кожне (загальна вартість — 19500,00 грн) та металопластикові двері вартістю 8300,00 грн. Вікна і двері на склад устано-

ви не передавалися, а були відразу встановлені благодійником. Відповідно до договору дарування та акта наданих послуг вартість послуг зі встановлення вікон і дверей включено до їх первісної вартості. Вікна були встановлені замість старих — повністю зношених.

Таблиця 4. Облік безоплатно встановлених вікон і дверей

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Відображено вартість безоплатно отриманих послуги зі встановлення вікон і дверей (19500,00 грн + 8300,00 грн)	8013	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі наданих послуг	27800,00
2. Відображено дохід від безоплатно отриманої послуги зі встановлення вікон і дверей	2313	7511	3,14	Бухгалтерська довідка	27800,00
3. Відображено касові видатки	2117, 6211, 6415	2313	4 або 6, 3	Бухгалтерська довідка	27800,00

Приклад 3 (благодійник передає матеріали). Школа ремонтує систему вентиляції. Для проведення робіт благодійник передав відповідно до акта приймання-передачі будівельні матеріали (коліно VENTS 121 d100, трійник VENTS 131 d100, канал VENTS 1010 d100/1000, редуктори, змазка універсальна, з'єднувач)

на суму 1803,60 грн. Ремонтні роботи були виконані школою господарським способом.

Оскільки благодійник передає тільки матеріали, а ремонт установа буде здійснювати самостійно, то отримані будівельні матеріали слід обліковувати на субрахунок 1513 «Будівельні матеріали».

Таблиця 5. Облік благодійної допомоги у вигляді будівельних матеріалів

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Відображено вартість безоплатно отриманих будівельних матеріалів	1513	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі запасів	1803,60
2. Відображено дохід від безоплатного будівельних матеріалів	2313	7511	3,14	Бухгалтерська довідка	1803,60
3. Відображено касові видатки	2117, 6211, 6415	2313	4 або 6, 3	Бухгалтерська довідка	1803,60
4. Списано будівельні матеріали на ремонт вентиляції	8013	1513	13	Акт списання запасів	1803,60

Приклад 4 (благодійник передає матеріали). Музична школа отримала від благодійника 18 блоків металопластикових вікон загальною вартістю 270000,00 грн. Роботи з поточного ремонту зі встановлення вікон будуть оплачені коштами місцевого бюджету (КЕКВ 2240), про що укладено договір із підрядником на суму 54000,00 грн (з урахуванням необхідних для встановлення вікон матеріалів: монтажна піна, дюбелі тощо).

Отримані безоплатно вікна (а також, наприклад, двері) **незалежно від вартості** вважають **будівельним матеріалом**, оскільки вони є конструкціями або блоками, які потребують монтажу замість непридатних. Тож їх відносять до запасів (субрахунок 1513 «Будівельні матеріали»), які списують за фактом монтажу. Визнавати віконний блок (або дверний блок) необоротним активом неправильно, оскільки вони не відповідають критеріям визнання

об'єкта ОЗ, визначеним у п. 1 розд. II НС 121. Такий підхід підтверджується п.п. 7 п. 2.2.1 Інструкції № 333, відповідно до якого придбання **віконних та дверних блоків (незалежно від вартості)** планують в кошторисах за КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар».

ДО ВІДОМА. Непридатні (морально і фізично зношені) віконні або дверні блоки не підлягають списанню, оскільки не мають значитися в обліку. Як правило, вартість всіх конструкцій і приміщень всередині будівлі включені до первісної вартості будівлі. Втім, якщо відходи від демонтажу вікон (або дверей) можуть бути використані установою як вторсировина або передані чи продані, то їх оприбутковують на баланс як запаси. Детальніше див. матеріал «Бухоблік реалізації вторсировини: не відходи, а додатковий дохід» в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 35/2019, с. 27.

Таблиця 6. Поточний ремонт із заміни вікон, отриманих безоплатно

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Відображено вартість безоплатно отриманих вікон	1513	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі запасів	270000,00
2. Відображено дохід від безоплатно отриманих вікон	2313	7511	3,14	Бухгалтерська довідка	270000,00
3. Відображено касові видатки	2117, 6211, 6415	2313	4 або 6, 3	Бухгалтерська довідка	270000,00
4. Передано в монтаж підрядникові віконні блоки	1513/1	1513	13	Накладна вимога	270000,00
5. Проведено поточний ремонт із заміни вікон	8013	6211	6	Акт виконаних робіт	54000,00
6. Списано віконні блоки за фактом встановлення	8013	1513/1	13	Акт списання запасів	270000,00
7. Отримано фінансування для оплати поточного ремонту (КЕКВ 2240)	2313	7011	2	Виписка банку	54000,00
8. Перераховано підряднику за роботи з поточного ремонту	6211	2313	6,2	Платіжна інструкція	54000,00

Приклад 5 (благодійник тільки оплачує). Для проведення ремонту системи вентиляції ЗЗСО укладено тристоронній договір на суму 18000,00 грн, за яким роботи виконує підрядна організація, а оплачує їх благодійник. Будівельні матеріали (колі-

но VENTS 121 d100, трійник VENTS 131 d100, канал VENTS 1010 d100/1000, редуктори, змазка універсальна, з'єднувач) благодійник придбав та передав установі відповідно до акта. Вони були передані підряднику і використані ним в сумі 1803,60 грн.

Таблиця 7. Облік благодійних послуг і запасів

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіаль- ний ордер	Підстава для запису	Сума, грн.
	дебет рахунку	кредит рахунку			
Послуги					
1. Відображено вартість безоплатно отриманої послуги з ремонту вентиляції	8013	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі наданих послуг	18000,00
2. Відображено дохід від безоплатного отримання послуги	2313	7511	3,14	Бухгалтерська довідка	18000,00
3. Відображено касові видатки	2117, 6211, 6415	2313	4 або 6, 3	Бухгалтерська довідка	18000,00
Будівельні матеріали					
4. Відображено вартість безоплатно отриманих будівельних матеріалів	1513	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі запасів	1803,60
5. Відображено дохід від безоплатного отримання матеріалів	2313	7511	3,14	Бухгалтерська довідка	1803,60
6. Відображено касові видатки	2117, 6211, 6415	2313	4 або 6, 3	Бухгалтерська довідка	1803,60
7. Передано будівельні матеріали підрядній організації ¹	1513/1	1513	13	Акт приймання-передачі запасів	1803,60
¹ З метою відображення записів в аналітичному обліку пропонуємо використати такі субрахунки: 1513 — «Будівельні матеріали на складі»; 1513/1 — «Будівельні матеріали видані».					
8. Проведено поточний ремонт	8013	6211	6	Акт виконаних робіт	18000,00
9. Списано будівельні матеріали	8013	1513/1	13	Акт списання запасів	1803,60

ПОЛІПШЕННЯ

За благодійні кошти можуть здійснюватися роботи, надаватися послуги (заміна обладнання, яке функціонує тільки як складова частина діючого об'єкта), які за рішенням керівника установи можуть розглядатися як поліпшення, дообладнання, модернізація об'єкта. В такому разі бухгалтерські підходи будуть зовсім іншими — відповідно до п. 1 розд. III НС 121.

ЦИТАТА. «Витрати на поліпшення об'єкта основних засобів (реконструкцію (реставрацію), модернізацію, добудову, дообладнання) збільшують його первісну вартість протягом усього строку використання, якщо існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигід, що перевищують первісно оцінений рівень його продуктивності, та/або збільшення потенціалу корисності цього об'єкта».

(п. 1 розд. III НС 121)

Згідно з п. 2 розд. VI МР з обліку ОЗ рішення про характер і ознаки здійснюваних суб'єктом державного сектора робіт, тобто чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей (модернізацію, модифікацію, добудову, дообладнання, реконструкцію тощо) об'єкта, що призведе в майбутньому до збільшення економічних вигід, чи здійснюються вони для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання, **ухвалюється керівником суб'єкта державного сектора з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат.**

Якщо ухвалено рішення визнати проведені роботи поліпшенням, то комісія робить відповідну відмітку в Акті приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів. Бухгалтер, своєю чергою, збільшує первісну вартість поліпшено-

19
Наказ МФУ
«Про затвердження
типових форм з обліку
та списання основних
засобів суб'єктами
державного сектору та
порядку їх складання»
від 13.09.2016 № 818.

го об'єкта і вносить запис в Інвентарну картку обліку об'єкта основних засобів. Нагадаємо: типові форми з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядок їх складання затверджено **наказом № 818**¹⁹.

В обліку вартість робіт слід віднести до **капітальних інвестицій** із наступним збільшенням первісної вартості будівлі. Тобто спочатку відображають вартість виконаних робіт за дебетом **субрахунку 1311** «Капітальні інвестиції в основні засоби», а потім показують збільшення первісної вартості будівлі за дебетом **субрахунку 1013** «Будівлі, споруди та передавальні пристрої».

Приклад 6. Благодійник самостійно утеплів фасадну стіну будівлі установи. Відповідно до договору дарування та акта приймання-передачі виконаних робіт загальна вартість робіт (у тому числі витратні матеріали: пенопласт Textra — 104 шт., склосітка штукатурна — 55 м кв., суміш теплоізоляційна — 400 кг, розпірний дюбель — 500 шт.) становила 50302,44 грн. За рішенням керівника установи проведені роботи визнано **поліпшенням будівлі**, оскільки їх наслідком буде **збільшення строків експлуатації**.

Таблиця 8. Облік безоплатно отриманих матеріалів та робіт, визнаних поліпшенням

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіаль- ний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
Роботи					
1. Відображено надходження благо- дійної допомоги у вигляді робіт з теп- лоізоляції	1311	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання- передачі виконаних робіт	50302,44
2. Відображено дохід від безоплатних робіт	2313	7511	3,14	Бухгалтерська довідка	50302,44
3. Відображено касові видатки	2117, 6211, 6415	2313	4 або 6, 3	Бухгалтерська довідка	50302,44
Збільшення первісної вартості будівлі внаслідок поліпшення					
4. Збільшено первісну вартість будівлі	1013	1311	17	Бухгалтерська довідка	50302,44
5. Внесено зміни в капітал	7511	5111			50302,44

САМОСТІЙНІ ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ

Якщо під час проведення ремонту, облаштування благодійники встановлюють або передають обладнання, яке за своєю конструкцією може функціонувати як **закінчений пристрій** відокремлено від інших систем, має відмінний від іншого обладнання потенціал корисності та строк експлуатації, то доцільно його оприбутковувати **як самостійний об'єкт обліку** (п. 11 розд. II НС 121).

Первісна вартість таких активів визначається на підставі даних рахунку чи довідки про вартість, наданих благодійником, якщо там вона вказана окремо, або за оцінкою комісії установи (за справедливою вартістю). Якщо вартість цього об'єкта є більшою за вартісний критерій малоцінності, встановлений обліковою політикою установи, то його зараховують до **основних засобів**, інакше він стає **малоцінним необоротним матеріальним активом** (МНМА).

З метою оприбуткування оформлюють Акт приймання-передачі основних засобів.

Для зарахування об'єкта до складу основних засобів — Акт введення в експлуатацію основних засобів, а також відкривають Інвентарну картку обліку об'єкта основних засобів або Інвентарну картку групового обліку основних засобів для ведення обліку однотипних об'єктів. Зазначені форми застосовуються також для обліку ІНМА (форми затверджено наказом № 818).

Приклад 7. Установа отримала благодійну допомогу у вигляді матеріалів для спорудження огорожі. Вартість використаних матеріалів становить 20000,00 грн. Огорожу встановили власними силами навколо адміністративної будівлі та складу в жовтні 2023 року. Відповідно до облікової політики огорожу визнано об'єктом ОЗ. Строк корисного використання огорожі — 20 років.

Таблиця 9. Облік огорожі, спорудженої з будівельних матеріалів, які були надані в якості благодійної допомоги

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для відображення запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
Створення об'єкта					
1. Отримано будівельні матеріали як благодійну допомогу	1513	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт приймання-передачі	20000,00
2. Нараховано дохід від безоплатно отриманих цінностей	2311, 2313	7511	14 та 3	Довідка про надходження у натуральній формі	20000,00
3. Відображено касові видатки за надходженнями в натуральній формі	2117, 6211, 6415	2311, 2313	3 та 4 або 6	Довідка про надходження у натуральній формі	20000,00
4. Вилучено з доходів звітного періоду суми, що будуть включені до первісної вартості необоротних активів	7511	5411	14	Бухгалтерська довідка	20000,00
Звернемо увагу на таке. <i>Типова кореспонденція</i> не передбачає визнання цільового фінансування (рах. 5411) у подарованих активах. Але! В ситуації, що розглядається, установа отримала як подарунок саме будівельні матеріали, які спочатку оприбуткували на субрахунок 1513. А далі вже установа з будівельних матеріалів, які вже є фактично її власністю, самостійно створює основний засіб (ОЗ). Тому на субрахунок 54 сформували суму вартостей, що пішли на створення цього ОЗ. А все, що формує вартість ОЗ, проходить через субрахунок 54, а потім списується на 51 (Дт 54 — Кт 51 на суму первісної вартості).					
5. Використано будівельні матеріали для спорудження огорожі	1311	1513	13	Акт списання матеріалів	20000,00
6. Введено в експлуатацію огорожу	1013	1311	17	Акт введення в експлуатацію основних засобів	20000,00
7. Відображено зміни у внесеному капіталі	5411	5111	17	Акт приймання-передачі основних засобів	20000,00
Нарахування амортизації наприкінці кварталу або року (відповідно до обраної облікової політики)					
8. Нараховано амортизацію огорожі (20000,00 грн : 20 р. : 12 міс. × 2 міс.) = 166,66 грн	8014	1411	17	Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів)	166,66
9. Нараховано дохід за період експлуатації огорожі, створеної з безоплатно отриманих активів	5111	7511	14		166,66
Нараховувати амортизацію на ОЗ починають з місяця, що настає за місяцем введення в експлуатацію ОЗ (абз. 3 п. 5 розд. IV НС 121 «Основні засоби», абз. 4 п. 4 розд. V МР з обліку ОЗ). На огорожу, введену в експлуатацію в жовтні 2023 року, почнуть нараховувати амортизацію з листопада 2023 року. Тобто при нарахуванні амортизації:					
• щокварталу — амортизація за IV квартал буде нарахована за 2 місяці (листопад–грудень);					
• за рік — також за 2 місяці (листопад–грудень).					

Б

ЧИ СПЛАЧУЮТЬ БЮДЖЕТНИКИ ПОДАТОК НА НЕРУХОМІСТЬ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Чи є бюджетні установи платниками податку на нерухомість? Наша установа надає в оренду нерухоме майно. Чи маємо ми сплачувати податок на нерухомість?

ПОДАТОК НА НЕРУХОМІСТЬ: ЗАГАЛЬНЕ

Правила справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі — податок на нерухомість), урегульовано ст. 266 ПКУ¹.

Платників цього податку визначено п.п. 266.1.1 цього Кодексу. Серед них, зокрема, **юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Як бачимо, для того щоб бути платником податку на нерухомість, необхідно мати **право власності на нерухоме майно**. З огляду на це можна стверджувати: **бюджетна установа, наприклад, школа, не повинна сплачувати податок на нерухомість, оскільки вона не є власником об'єктів нерухомості**, що перебувають на її балансі.

На користь цього твердження зазначимо таке. Згідно з ч. 5 ст. 22 ГКУ² держава реалізує право державної власності у держсекторі економіки через систему організаційно-господарських повноважень відповідних органів управління щодо суб'єктів господарювання, що належать до цього сектора і здійснюють свою

діяльність **на основі права господарського відання або права оперативного управління**. Те саме прописано в ч. 1 ст. 24 ГКУ щодо управління господарською діяльністю у комунальному секторі економіки.

Зміст правових інститутів господарського відання та оперативного управління розкрито, відповідно, у ст. 136 та 137 ГКУ. Проаналізувавши їх, доходимо висновку: і у першому, і у другому випадку **власником майна (у тому числі — нерухомого) є орган управління** (або уповноважений ним орган), **який передав таке майно бюджетній установі**, а не вона сама як його балансоутримувач.

Отже, у бюджетній установі **не виникає** обов'язку справляння податку на нерухомість в частині об'єктів нерухомості, закріплених за нею на правах оперативного управління. Це підтвердили податківці в ІПК від 04.10.2022 № 1656/ІПК/15-32-04-02-07 (див. с. 25).

Додатково також звернемося до п.п. 266.2.2 ПКУ, що містить перелік об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, які **не є об'єктом оподаткування** зазначеним податком. З цього переліку ми вибрали ті позиції, що стосуються бюджетних установ, — див. таблицю нижче.

Перелік об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, які не є об'єктом оподаткування (п.п. 266.2.2 ПКУ)

Об'єкти	Примітка
Об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також організацій, створених ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету і є неприбутковими (їх спільній власності) (п.п. «а» п.п. 266.2.2 ПКУ)	Тут знову ключове слово « перебувають у власності ». У власності Якщо об'єкти житлової та нежитлової нерухомості перебувають саме у власності зазначених органів та установ, то вони не сплачують податок на нерухомість за умови одночасного виконання таких критеріїв: 1) є органами держави або ОМС чи установами, створеними органами держави або ОМС; 2) фінансування здійснюється лише за кошти державного та місцевого бюджетів ; 3) установи мають статус неприбуткових. Щодо першого і третього критеріїв питань немає, а ось щодо другого — є. Має виконуватися умова — фінансування лише за кошти

Об'єкти	Примітка
	<p>державного та місцевого бюджетів. І раніше (див <i>ІПК від 20.03.2020 № 1170/ІПК/15-32-04-04-14</i> на с. 26) податківці при отриманні бюджетною установою доходів спецфонду вважали, що установа все одно не втрачає права на пільгу зі сплати податку на нерухомість за умови зарахування отриманих власних коштів до спецфонду бюджету та їх цільового використання. Але, як відомо, зараз в аналогічній ситуації при справлянні земельного податку вони трактують норму інакше (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 36/2023, с. 23).</p> <p>Ще раз підкреслимо: <i>п.п. «а» п.п. 266.2.2 ПКУ</i> стосується тільки тих установ, які мають у власності об'єкти житлової та нежитлової нерухомості.</p> <p>На правах управління Якщо ж бюджетна установа має на балансі об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які належать їй на основі права господарського відання або права оперативного управління, то у неї взагалі не виникає обов'язку справляння податку на нерухомість щодо такої нерухомості</p>
Будівлі дитячих будинків сімейного типу та гуртожитки (<i>п.п. «в» та «г» п.п. 266.2.2 ПКУ</i>)	Тут ніяких додаткових умов немає. За такі об'єкти податок на нерухомість не сплачують
Будівлі дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від форми власності та джерел фінансування, що використовуються для надання освітніх послуг (<i>п.п. «і» п.п. 266.2.2 ПКУ</i>)	<p>Вважаємо, що в цій нормі йдеться про будівлі закладів дошкільної та загальної середньої освіти приватної форми власності. Умовою для звільнення є така: будівлі використовуються ними для надання освітніх послуг.</p> <p>Адже якщо йдеться про бюджетні заклади дошкільної та загальної середньої освіти та інші заклади освіти (заклади вищої освіти, заклади фахової передвищої освіти, заклади професійно-технічної освіти тощо), то у них не виникає обов'язку справляння податку на нерухомість в частині об'єктів нерухомості, закріплених за ними на правах оперативного управління (господарського відання)</p>
Об'єкти нежитлової нерухомості державних та комунальних дитячих санаторно-курортних закладів та закладів оздоровлення та відпочинку дітей, а також дитячих санаторно-курортних закладів та закладів оздоровлення і відпочинку дітей, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій 1 (<i>п.п. «і» п.п. 266.2.2 ПКУ</i>)	<p>Якщо йдеться про бюджетні установи, перелічені в цих нормах, то об'єкти нежитлової нерухомості належать їм на правах оперативного управління, тому в частині таких об'єктів нерухомості не виникає обов'язку справляння податку на нерухомість.</p> <p>Якщо ж об'єкти нежитлової нерухомості знаходяться у власності установ, перелічених у цих нормах, то вони також не є об'єктом оподаткування за умови, що установа є неприбутковою</p>
Об'єкти нежитлової нерухомості державних та комунальних центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів фізичного здоров'я населення, центрів з розвитку фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спортивних споруд всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій 2 (<i>п.п. «й» п.п. 266.2.2 ПКУ</i>)	
<p>1 У разі виключення з Реєстру неприбуткових установ та організацій платник податку подає декларацію протягом 30 календарних днів із дня виключення, а податок сплачує починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому відбулося виключення з Реєстру неприбуткових установ та організацій.</p> <p>2 У разі виключення з Реєстру неприбуткових установ та організацій платник податку подає декларацію протягом 30 календарних днів із дня виключення, а податок сплачує починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому відбулося виключення з Реєстру неприбуткових установ та організацій.</p>	

«Воєнне» звільнення Підпунктом 69.22 п. 69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ передбачено звільнення від сплати податку на нерухомість за **об'єкти нерухомості, що розташовані на територіях** активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях України; **за знищені об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості** внаслідок бойових дій, терористичних актів; **за пошкоджені об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості** внаслідок війни. Детальніше див. консультацію податківців³.

Декларація Якщо бюджетна установа має об'єкти нерухомості, закріплені за нею

на правах оперативного управління (господарського відання), то вона не є платником податку на нерухомість, а отже, про подання декларації з податку на нерухомість **не йдеться**.

А якщо бюджетна установа є **власником** житлової та/або нежитлової нерухомості та має **документальне підтвердження** віднесення такого об'єкта до **категорій**, визначених п.п. 266.2.2 ПКУ (перелік об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, які **не є об'єктом оподаткування**, див. вище в таблиці), то вона **звільняється від обов'язку подавати звітність** з цього податку. Це зазначають і податківці у консультації⁴.

НАДАННЯ В ОРЕНДУ ПРИМІЩЕНЬ/ОРЕНДА ПРИМІЩЕНЬ

Надання в оренду Як ми зазначили вище, платниками податку на нерухомість визначено юридичних осіб, які є **власниками** об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості (п.п. 266.1.1 ПКУ).

Тому, якщо за бюджетною установлю об'єкти нерухомості закріплено **на правах оперативного управління (господарського відання), то у неї не виникає** обов'язку сплати податку на нерухомість.

Жодним чином не впливає на цей висновок і той факт, якщо бюджетна установа надає в оренду окремі приміщення неприбутковим організаціям або суб'єктам підприємницької діяльності, адже ст. 266 ПКУ, яка регулює порядок справляння податку на нерухомість, не містить норми, подібної до справляння земельного податку (щодо втрати бюджетниками пільги

із земельного податку в разі надання в оренду земельних ділянок, будівель, споруд, їх частин).

Отже, **надання** бюджетною організацією **в оренду приміщень не призводить до потреби оподатковувати ці приміщення податком на нерухоме майно**, відмінне від земельної ділянки. Це підтверджується в ІПК від 23.06.2023 № 1480/ІПК/22-01-04-01-10 (див. с. 26).

Оренда А що, коли бюджетна установа орендує об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості у суб'єкта, який є платником податку на нерухомість? У такому разі установа теж не має підстав для справляння податку на нерухомість (платником податку за таких обставин є орендодавець). Це підкреслили податківці в ІПК від 19.09.2023 № 3063/ІПК/99-00-04-01-04-05 (див. с. 27).

³
<https://tax.gov.ua/nove-pro-podatki--novini/print-677665.html>

⁴
<https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/586277.html>

ДОКУМЕНТИ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ГУ ДПС В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

ІПК від 04.10.2022 № 1656/ІПК/15-32-04-02-07

<...> за результатами звернення Управління щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі — Податок), та керуючись статтею 52 глави 3 розд. II Податкового кодексу України (далі — Кодекс) <...>.

Управління без надання підтверджуючих документів, поінформувало, що за своєю організаційно-правовою формою є органом державної влади. Управління у своїй службовій діяльності використовує об'єкти нерухомого майна (надалі — Об'єкти) на праві оперативного управління.

Документів, підтверджуючих форму права власності Управлінням не надано.

Управління запитує про виникнення у нього податкових зобов'язань з Податку за Об'єкти.

Платниками Податку є власники об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості (пп. 266.1.1 п. 266.1 ст. 266 Кодексу).

Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка (пп. 266.2.1 п. 266.2 ст. 266 Кодексу).

Разом із цим, пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 Кодексу визначено перелік об'єктів нерухомості, які не є об'єктами оподаткування, до яких віднесено, зокрема, підпунктом «а» об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також організацій, створених ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету і є неприбутковими (їх спільній власності).

Одночасно, держава реалізує право державної власності у державному секторі економіки через систему організаційно-господарських повноважень відповідних органів

управління щодо суб'єктів господарювання, що належать до цього сектора і здійснюють свою діяльність на основі права господарського відання або права оперативного управління (п. 5 ст. 22 Господарського кодексу України).

Відповідно до частини першої статті 133 Господарського кодексу України від 16.01.2003 № 436-IV основу правового режиму майна суб'єктів господарювання, на якій базується їх господарська діяльність, становлять право власності та інші речові права — право господарського відання, право оперативного управління.

Господарським кодексом України визначено, що право оперативного управління — це речове право суб'єкта господарювання, який володіє, користується і розпоряджається

ся майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом) для здійснення некомерційної господарської діяльності, у межах, встановлених Господарським кодексом та іншими законами, а також власником майна (уповноваженим ним органом).

Право власності виокремлено у правовому режимі майна суб'єктів господарювання, платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є виключно власники нерухомого майна.

Враховуючи зазначене, в Управління не виникає обов'язку сприяння Податку в частині об'єктів нерухомості, закріплених за ним на правах оперативного управління.

<...>.

ГУ ДПС В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

ІПК від 20.03.2020 № 1170/ІПК/15-32-04-04-14

Головне управління ДПС в Одеській області, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі — Кодекс), на звернення Інституту, щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі — Податок), повідомляє.

Інститут без надання підтверджуючих документів, поінформував, що відповідно до Статуту є «державною, бюджетною, неприбутковою, науковою установою».

Інститут просить надати роз'яснення щодо наявності у нього обов'язку сплачувати Податок за об'єкти нерухомості, відмінні від земельної ділянки, «що перебувають у власності Інституту (форма власності — Державна)».

Бюджетним кодексом України визначено, що до бюджетних установ належать організації, які створені у встановленому порядку органами державної влади та органами місцевого самоврядування, повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету.

Бюджетні установи є неприбутковими (п. 12 ст. 2 Бюджетного кодексу України).

Разом з цим, бюджетні установи додатково до коштів загального фонду бюджету отримують власні надходження (кошти, отримані в установленому порядку як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності), які включаються

до спеціального фонду бюджету та мають цільове спрямування (част. 4 ст. 13 Бюджетного кодексу України).

Також обов'язковою умовою для неприбуткових організацій є використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами (п.п. 133.4.2 п. 133.4 ст. 133 Податкового кодексу України (далі — Кодекс)).

Підпунктом «а» п.п. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 Податкового кодексу України (далі — Кодекс) з об'єктів оподаткування Податком виключено, зокрема, об'єкти нежитлової нерухомості, які перебувають у власності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також організацій, створених ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету і є неприбутковими (їх спільній власності).

Таким чином, об'єкти нерухомості, відмінні від земельної ділянки, що перебувають у власності Інституту (форма власності — Державна), не підпадуть під визначення об'єкта оподаткування Податком за умови повного утримання за рахунок відповідного бюджету і зарахування отриманих власних коштів до спеціального фонду бюджету та їх цільового використання.

<...>

ГУ ДПС У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Стосовно приналежності до платників податку на нерухоме майно за об'єкти нежитлової нерухомості, які закріплено на правах оперативного управління

ІПК від 23.06.2023 № 1480/ІПК/22-01-04-01-10

Головне управління ДПС у Хмельницькій області на звернення Комунального підприємства щодо надання індивідуальної податкової консультації стосовно приналежності до платників податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти нежитлової нерухомості, які закріплено на правах оперативного управління, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі — Кодекс) повідомляє.

Комунальне підприємство повідомило, що відповідно до витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно власником об'єктів нежитлової нерухомості: торгового центру та павільйону, будівлі критого ринку та будівлі для збереження рідких речовин є територіальна громада м. Нетішин (Нетішинська міська рада та Виконавчий комітет Нетішинської міської ради). Нерухоме майно перебу-

ває в Комунального підприємства на праві господарського відання.

Комунальне підприємство просить надати роз'яснення чи є він платником податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за об'єктами нерухомості, які перебувають у підприємства на праві господарського відання.

Бюджетним кодексом України визначено, що до бюджетних установ належать організації, які створені у встановленому порядку органами державної влади та органами місцевого самоврядування, повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими (п. 12 ст. 2 Бюджетного кодексу України).

Разом з цим бюджетні установи додатково до коштів загального фонду бюджету отримують власні надходження (кошти, отримані в установленому порядку як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності), які включаються до спеціального фонду бюджету та мають цільове спрямування (част. 4 ст. 13 Бюджетного кодексу України).

Також обов'язковою умовою для неприбуткових організацій є використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами (пп. 133.4.2 п. 133.4 ст. 133 Кодексу).

Разом із цим, пп. 266.2.2 п. 266.2 статті 266 ПКУ визначено перелік об'єктів нерухомості, які не є об'єктами оподаткування, до яких віднесено, зокрема, підпунктом «а» об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебу-

вають у власності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також організацій, створених ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевого бюджету і є неприбутковими (їх спільній власності).

Одночасно, держава реалізує право державної власності у державному секторі економіки через систему організаційно-господарських повноважень відповідних органів управління щодо суб'єктів господарювання, що належать до цього сектора і здійснюють свою діяльність на основі права господарського відання або права оперативного управління (п. 5 ст. 22 Господарського кодексу України).

Право господарського відання є речовим правом суб'єкта підприємництва, який володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом), з обмеженням правомочності розпорядження щодо окремих видів майна за згодою власника у випадках, передбачених цим Кодексом та іншими законами (ст. 136 Господарського кодексу України).

Оскільки платниками Податку визначені власники об'єктів нерухомості (пп. 266.1.1 п. 266.1 ст. 266 Кодексу), то об'єкти нерухомості, які перебувають у власності органу місцевого самоврядування та передані в господарське відання Комунальному підприємству, яке, здійснюючи свої повноваження, може передавати таке майно в оренду за згодою власника, не підпадають під визначення об'єкта оподаткування Податком за умови зарахування коштів, отриманих від надання послуг з оренди до спеціального фонду бюджету та їх цільового використання.

<...>

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо відшкодування суми податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

ІПК від 19.09.2023 № 3063/ІПК/99-00-04-01-04-05

<...> щодо <...> питання відшкодування суми податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі — Податок), керуючись статтею 52 Податкового кодексу України <...>

Комісія повідомила, що є бюджетною установою, яка утримується за рахунок Державного бюджету, та орендує нежитлове приміщення у власника нерухомості — приватного акціонерного товариства.

Комісія, посилаючись на положення Закону України від 11 квітня 2023 року № 3050-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно», просить надати роз'яснення чи зобов'язане відшкодовувати Податок власнику орендованого нежитлового приміщення у сумі орендної плати за період з 01.01.2023 по 31.12.2023 року.

Податковий кодекс України (далі — Кодекс) регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування,

платників податків та зборів, їх права та обов'язки тощо та не регулює відносини між суб'єктами господарювання при здійсненні ними господарської діяльності.

Порядок справляння Податку визначено статтею 266 розділу XII Кодексу та підпунктом 69.22 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу

Відповідно до підпункту 266.1.1 пункту 266.1 статті 266 Кодексу платниками Податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості.

База оподаткування об'єктів нежитлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється такими особами самостійно виходячи із загальної площі кожного окремого об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт.

Оскільки платниками Податку за об'єкти оподаткування є юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості, у Комісії відсутні підстави для справляння Податку.

<...>

Б

ПРАЦІВНИК ПОДАВСЯ В ПРИСЯЖНІ: ЧИ Є ГАРАНТІЇ ПРИ ВИКОНАННІ ТАКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ В РОБОЧИЙ ЧАС?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Учителька школи у свій робочий час буде присяжною в суді. Як табелювати цей період та чи зберігати середній заробіток?

УВІЛЬНЯЄМО ВІД РОБОТИ

1

Закон України
«Про судоустрій
і статус суддів»
від 02.06.2016
№ 1402-VIII.

2

Типову форму (№ П-5)
затверджено наказом
Держстату «Про за-
твердження типових
форм первинної
облікової документації
зі статистики праці»
від 05.12.2008 р. № 489.

Оформлення Закон про судоустрій¹

передбачає, що народ бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних. Також цей документ визначає порядок залучення присяжних до виконання обов'язків у суді та встановлює їм відповідні гарантії.

Так, згідно з ч. 5 ст. 67 Закону про судоустрій **роботодавець зобов'язаний** увільнити присяжного від роботи на час виконання ним обов'язків зі здійснення правосуддя. Відмова в увільненні від роботи вважається неповагою до суду.

Отже, слід обов'язково увільнити працівника-присяжного від роботи, оформивши його відсутність. Для цього працівник має узгодити з роботодавцем відсутність на роботі, **надавши заяву та відповідні підтвердні документи**. Які?

Згідно з ч. 3 ст. 67 Закону про судоустрій письмове **запрошення** для участі у здійсненні правосуддя суд надсилає присяжному не пізніше ніж за сім днів до початку судового засідання. Запрошення містить інформацію про права та обов'язки присяжного, вимоги до нього, а також підстави для увільнення від виконання обов'язків. Одночасно із запрошенням надсилається письмове **повідомлення для роботодавця** про залучення особи як присяжного.

Отже, документальним підтвердженням буде **запрошення (виклик)** працівника до суду, а також **повідомлення** роботодавця. На підставі зазначених документів та заяви працівника керівник видає **наказ (розпорядження)** про увільнення працівника від роботи на період виконання ним обов'язків присяжного.

ДО ВІДОМА. Як правило, у запрошенні (виклику), а також у повідомленні вказують **день, час** і місце проведення судового засідання. Але скільки часу займе цей

процес, наперед невідомо. Тобто період відсутності працівника на роботі у зв'язку з виконанням обов'язків присяжного невідомий. Крім того, працівнику потрібен час, аби з місця роботи дістатися до відповідного органу (якщо його викликають посеред дня) та назад (за потреби).

Тож під час оформлення наказу (розпорядження) слід зазначити загальне формулювання, наприклад: *«увільнити <...> від роботи на період виконання його обов'язків присяжного»*. А вже фактичний час відсутності треба буде фіксувати в *Табелі*².

Табель

Під час заповнення *Табеля* для позначення періоду відсутності працівника на роботі у зв'язку з його викликом як присяжного можна використовувати код «ІН» або цифровий «22» (інший невідпрацьований час, передбачений законодавством (виконання державних і громадських обов'язків, допризовна підготовка, військові збори, донорські, відгул тощо)). Мінекономіки в листі від 24.03.2023 № 4706-05/12895-09 (див. с. 29) також пропонує застосовувати цей код.

Якщо виконання обов'язків присяжного у працівника зайняло не повний робочий день, а кілька годин, то можна сформувати дві колонки та окремо відобразити **кількість годин** присутності на роботі (фактично відпрацьовані години) і **кількість годин** відсутності у зв'язку з увільненням.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Скільки годин фактично займе виклик (з урахуванням проїзду), невідомо, і **від органу/працівника не вимагається підтвердження такого фактичного часу**. Якщо після виклику працівник повернеться на роботу, тоді слід зафіксувати цей факт.

3
Кодекс законів
про працю України
від 10.12.1971.

СЕРЕДНІЙ ЗАРОБІТОК НЕ ЗБЕРІГАЄМО

Згідно з ч. 2 ст. 68 Закону про судоустрій за присяжними на час виконання ними обов'язків у суді за місцем основної роботи **зберігаються всі гарантії та пільги, визначені законом**. Час виконання присяжним обов'язків у суді зараховується до всіх видів трудового стажу. Звільнення присяжного з роботи або переведення на іншу роботу без його згоди під час виконання ним обов'язків у суді не допускається.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! По-перше, прямо не сказано, що слід зберігати середній заробіток. По-друге, не зрозуміло, про які пільги та гарантії, визначені законом, йдеться. Тому з ч. 2 ст. 68 Закону про судоустрій можна зробити висновок, що за період виконання обов'язків присяжного середній заробіток на місці роботи **не зберігається**. Тим паче що в суді за виконання обов'язків присяжного працівник отримує винагороду (ч. 1 ст. 68 Закону про судоустрій).

А можна тут керуватися ч. 1 ст. 119 КЗпП³, де сказано, що на час виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватись **у робочий час**, працівникам гарантується **збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку**? Це питання ми поставили Мінекономіки. У листі від 24.03.2023 № 4706-05/12895-09 (див. нижче) міністерство зазначило, що, можливо, це і виконання державних або громадських обов'язків, але гарантії щодо збереження середнього заробітку можуть бути застосовані в повному обсязі лише в тому разі, якщо спеціальним законодавством передбачено здійснення цих обов'язків у робочий час та **одночасно передбачаються гарантії щодо збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку**.

А як ми вже з'ясували, Законом про судоустрій прямо не передбачено обов'язку роботодавця зберігати за працівником середній заробіток.

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Щодо збереження середнього заробітку за період виконання обов'язків присяжного

Лист від 24.03.2023 № 4706-05/12895-09

Міністерство економіки України розглянуло <...> звернення <...> та в межах компетенції повідомляє.

Відповідно до частини другої статті 68 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» за присяжними на час виконання ними обов'язків у суді за місцем основної роботи зберігаються всі гарантії та пільги, визначені законом.

Час виконання присяжним обов'язків у суді зараховується до всіх видів трудового стажу. Звільнення присяжного з роботи або переведення на іншу роботу без його згоди під час виконання ним обов'язків у суді не допускається.

Декларативний характер вказаного вище положення унеможливорює надати відповідь щодо вичерпного переліку пільг та гарантій, що зберігаються за основним місцем роботи за присяжним на час виконання ним обов'язків у суді.

Разом з тим, відповідно до частини першої статті 119 Кодексу законів про працю України (далі — КЗпП) на час виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватись у робочий час, працівникам гарантується збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку. Водночас законодавством про працю не визначено поняття або вичерпного переліку таких державних або громадських обов'язків.

На нашу думку, гарантії, передбачені частиною першою статті 119 КЗпП, можуть бути застосовані в повному обсязі лише в тому випадку, якщо спеціальним законодавством

передбачено здійснення цих обов'язків в робочий час та одночасно передбачаються гарантії щодо збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку.

Спеціальним законодавством, що визначає правовий статус присяжного, прямо не передбачено обов'язку роботодавця зберігати за працівником середній заробіток.

Водночас відсутність працівника на час виконання ним обов'язків присяжного повинна бути належним чином відображена у таблиці обліку використання робочого часу, типова форма якого затверджена наказом Державного комітету статистики України «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 р. № 489.

На нашу думку, час відсутності працівника під час виконання ним обов'язків присяжного повинен обліковуватися як «інший невідпрацьований час, передбачений законодавством (виконання державних і громадських обов'язків, допризовна підготовка, військові збори, донорські, відгул і т. ін.)», буквенний код «ІН», цифровий код «22».

Згідно з пунктом 2 примітки до Табеля обліку робочого часу Типової форми № П-5, затвердженої Наказом, форма носить рекомендаційний характер і складається із мінімальної кількості показників, необхідних для заповнення форм державних статистичних спостережень. При необхідності форма може бути доповнена іншими показниками, необхідними для обліку на підприємстві.

Одночасно повідомляємо, що листи міністерств не є нормативно-правовими актами, мають інформаційний, роз'яснювальний та рекомендаційний характер.

Враховуючи те, що в Україні введено воєнний стан, Мінекономіки мінімізує використання паперового доку-

ментообігу, у зв'язку з чим відповідь надається електронною поштою.

Заступник Міністра економіки України
Тетяна БЕРЕЖНА

Б

✍ Заклади освіти

ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА ШКОЛИ ПРАЦЮЄ НА 0,25 СТАВКИ: ЯК ВСТАНОВИТИ ПІДВИЩЕННЯ ОКЛАДУ ЗА КЕРІВНИЦТВО ГРУПАМИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ?

Олена Макарук,

головний спеціаліст відділу праці та нормативно-інформаційного забезпечення департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України

У школі заступник з навчальної роботи працює на 0,25 ставки. Як йому встановити виплату за керівництво групами продовженого дня: від повної ставки чи від 0,25?

1

Постанова КМУ
«Деякі питання встановлення підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) та доплат за окремі види педагогічної діяльності у державних і комунальних закладах та установах освіти» від 28.12.2021 № 1391.

2

Типові штатні нормативи закладів загальної середньої освіти, затверджені наказом МОН від 06.12.2010 № 1205.

З 01.01.2022 у питаннях встановлення доплат та підвищень посадових окладів педагогічним працівникам слід керуватися *постановою № 1391*¹.

Так, *Розмірами підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) працівникам у державних і комунальних закладах та установах освіти, затвердженими постановою № 1391* (далі — *Розміри підвищень*), передбачено **підвищення посадового окладу** керівникам закладів загальної середньої освіти **та їх заступникам з навчальної роботи**, в обов'язки яких входить керівництво групами продовженого дня (за наявності в закладі **не менше двох таких груп**), **в розмірі 5%** посадового окладу (ставки заробітної плати). Якщо груп менше, то підвищення окладу встановити **не можна**.

Оскільки йдеться про обов'язки заступника, то доплата встановлюється тільки до основного окладу заступника. Якщо заступник веде викладацьку роботу в цьому ж закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО), то на такі години **підвищення не поширюється**.

Типовими штатами № 1205² передбачено, що до штату ЗЗСО може бути введено посаду заступника директора з навчальної (навчально-виховної) роботи. Тобто в закладі може бути заступник з навчальної роботи та/або заступник з навчально-виховної роботи.

Втім, *Розмірами підвищень* передбачено підвищення окладу **тому** заступнику керівника ЗЗСО, **в обов'язки якого входить** керівництво групами продовженого дня (за наявності в закладі не менше двох таких груп). Зауважуємо, що в разі відсутності у штатному розписі ЗЗСО посади заступника керівника з навчальної роботи така доплата встановлюється заступнику з навчально-виховної роботи, в обов'язки якого входить керівництво групами продовженого дня (за наявності в закладі не менше двох таких груп).

Якщо в штатному розписі є обидві посади, причому посаду заступника з навчально-виховної роботи обіймає працівник, якій працює на ставку, то директору ЗЗСО доцільніше ухвалити рішення про покладання обов'язків з керівництва групами продовженого дня саме на такого працівника, аніж на заступника з навчальної роботи, який працює на 0,25 ставки (оскільки він не може вирішувати організаційні питання з керівництва групами продовженого дня протягом усього робочого дня).

Якщо ж все ж таки обов'язки з керівництва групами продовженого дня покладено на заступника з навчальної роботи, який працює на 0,25 ставки, то підвищення окладу в розмірі 5% встановлюється **до його фактичного зайнятого окладу — 0,25 ставки**.

Б

ОПЛАТА ПРАЦІ КУХАРЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

У військовій частині кухар працює у гарячому цеху. Які умови оплати праці кухаря під час воєнного стану? Чи має він право на доплату за роботу в гарячому цеху?

1

Постанова КМУ
«Про оплату праці
працівників на основі
Єдиної тарифної сітки
розрядів і коефіцієнтів
з оплати праці
працівників установ,
закладів та організацій
окремих галузей
бюджетної сфери»
від 30.08.2002 № 1298.

2

Наказ Міністра оборо-
ни України «Про впоряд-
кування умов оплати
праці працівників
загальних (наскрізних)
професій і посад
бюджетних військо-
вих частин, закладів,
установ та організацій
Збройних Сил України»
від 24.01.2006 № 28.

3

Постанова КМУ
«Про порядок
проведення атестації
робочих місць
за умови праці»
від 01.08.1992 № 442.

4

Постанова КМУ
«Про питання
оплати праці окремих
категорій працівників
(невійськовослужбовців)
Збройних Сил
та інших військових
формувань України»
від 09.03.1995 № 167.

Оплата праці Умови та розміри оплати праці працівників установ і організацій окремих галузей бюджетної сфери врегульовано постановою № 1298¹ та галузевими наказами, розробленими на виконання цієї постанови, які враховують специфічні умови праці певної бюджетної галузі.

Крім того, окремими постановами Кабміну, положення яких є нормами прямої дії, для працівників різних галузей бюджетної сфери встановлено низку додаткових стимулюючих та компенсаційних виплат.

Умови та розміри оплати праці працівників (невійськовослужбовців) бюджетних військових частин, закладів, установ й організацій Збройних сил України врегульовано наказом № 28², розробленим на виконання постанови № 1298.

Так, Схемою тарифних розрядів окремих професій робітників, зайнятих на роботах із нормальними умовами праці, залежно від присвоєних кваліфікаційних розрядів (наведена в таблиці 2 до наказу № 28) передбачено встановлення кухарю військової частини тарифного розряду залежно від **наявного кваліфікаційного розряду**: 3 кваліфікаційний розряд – 2 тарифний розряд; 4 кваліфікаційний розряд – 3 тарифний розряд; 5 кваліфікаційний розряд – 4 тарифний розряд; 6 кваліфікаційний розряд – 5 тарифний розряд.

За шкідливість Пунктом 5.1 наказу № 28 надано право командирам військових частин встановлювати **підвищені місячні оклади робітникам** залежно від умов праці в тих випадках, коли вони **не менше 50 % робочого часу** за розрахунковий період зайняті на роботах, передбачених **Переліками** робіт з важкими та шкідливими, особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці:

- на роботах з важкими та шкідливими умовами праці — на 12 %;
- на роботах з особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці — на 24 %.

Але річ у тому, що незрозуміло, про які переліки йдеться. Власне *наказом № 28* вони не затверджені.

Втім, як підкреслює Департамент соціального забезпечення Міноборони в листі від 22.09.2023 № 423/6030 (див. с. 32) віднесення робіт до категорії з важкими та шкідливими умовами праці можливе тільки на підставі **результатів атестації робочих місць** за умовами праці, проведеної відповідно до постанови № 442³. І, як свого часу зазначало Мінпраці в листі від 24.12.2007 № 939/13/84-07, підставою для таких виплат є результати атестації робочих місць і оцінка умов праці на них **із зазначенням конкретних розмірів доплат** залежно від фактичного стану умов праці.

Отже, для можливості встановлення доплати за шкідливість кухарю військової частини (за роботу біля гарячих плит) треба провести атестацію його робочого місця, за результатами якої комісія встановить конкретний розмір підвищення посадового окладу кухаря.

За бойову готовність Постановою № 167⁴ надано право Міністерству оборони, Міністерству внутрішніх справ, Державній прикордонній службі, Головному управлінню Командуючого Національної гвардії, Центральному управлінню Служби безпеки, Службі зовнішньої розвідки, Штабу цивільної оборони, органам управління інших військових формувань устанавлювати **доплату в розмірі до 50 % посадового окладу (ставки)** працівникам Збройних Сил та інших військових формувань, оплата яких проводиться на основі Єдиної тарифної сітки, **за підтримку постійної бойової готовності військ (сил)**.

Така доплата може бути встановлена **і кухарю**, що підкреслює Департамент соціального забезпечення Міноборони в листі від 22.09.2023 № 423/6030 (див. с. 32).

За складність Підпунктом «а» п.п. 4.1 наказу № 28 надано право командирам військових частин у межах фонду заробітної плати, затвердженого в кошторисах, устанавлю-

Порядок і умови преміювання (категорії працівників, які підлягають преміюванню, періодичність виплати премій, показники преміювання, умови, за яких працівники не подаються для преміювання, та розміри премій) установлюються **положенням про преміювання**, затвердженим командиром військової частини за погодженням з профспілковим органом.

вати: надбавки працівникам: у розмірі до 50 % посадового окладу (ставки заробітної плати, тарифної ставки):

- за високі досягнення у праці;
- за виконання особливо важливої роботи (на строк її виконання);
- за складність, напруженість у роботі.

Граничний розмір зазначених надбавок для одного працівника не має перевищувати 50 % посадового окладу. У разі несвоєчасного виконання завдань, погіршення якості роботи і порушення трудової дисципліни зазначені надбавки скасовуються або зменшуються.

Це означає, що кожна з цих надбавок може бути встановлена кухарю в розмірі до 50 % посадового окладу. **Але!** Загальна сума надбавок, які можуть бути встановлені **одно-му працівнику**, не має перевищувати 50 %

його посадового окладу. Наприклад, за високі досягнення в праці кухарю встановлено надбавку в розмірі 20 %. З огляду на складність виконуваних робіт командир хоче додатково встановити йому надбавку за складність та напруженість. Оскільки працівнику вже встановлено надбавку за високі досягнення в праці — одну з тих, яку зазначено в п.п. «а» п.п. 4.1 наказу № 28, — то надбавку за складність та напруженість в роботі можна встановити тільки в розмірі 30 %.

Премії Підпунктом 4.3 наказу № 28 надано право командирам військових частин у межах фонду зарплати преміювати працівників відповідно до їхнього особистого внеску в загальні результати роботи⁵.

Така премія може бути виплачена і кухарю.

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Щодо доплати кухарю, який працює у військовій частині в гарячому цеху

Лист від 22.09.2023 № 423/6030

У Департаменті соціального забезпечення Міністерства оборони України опрацьовано запит <...> стосовно надання інформації щодо доплати кухарю, який працює у військовій частині в гарячому цеху та в межах повноважень повідомляється таке.

Умови оплати праці працівників загальних (наскрізних) професій і посад бюджетних військових частин, закладів, установ та організацій Збройних Сил України затверджено наказом Міністра оборони України від 24.01.2006 № 28 (далі — Наказ).

Відповідно до пункту 5.1. Наказу зберігається право командирів військових частин встановлювати підвищені місячні оклади робітникам залежно від умов праці в тих випадках, коли вони не менше 50 відсотків робочого часу за розрахунковий період зайняті на роботах, передбачених Переліками робіт з важкими та шкідливими, особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці:

- на роботах з важкими та шкідливими умовами праці — на 12 відсотків;
- на роботах з особливо важкими та особливо шкідливими умовами праці — на 24 відсотки.

Віднесення робіт до категорії з важкими та шкідливими умовами праці можливе тільки на підставі результатів атес-

тації робочих місць за умовами праці, проведеної відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 № 442 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умови праці».

Результати атестації використовуються для здійснення заходів щодо поліпшення умов праці, встановлення пільг та компенсацій, передбачених законодавством.

Окрім того, відповідно до чинного законодавства, в межах фонду оплати праці, затвердженого в кошторисі для військової частини на відповідний рік, може встановлюватися доплата за підтримку постійної бойової готовності військ (сил) в розмірі до 50 відсотків посадового окладу.

Також, за наявності фінансового ресурсу на оплату праці, можуть нараховуватися надбавки за високі досягнення у праці, за виконання особливо важливої роботи (на строк її виконання), за складність, напруженість у роботі, загальний розмір яких не перевищує 50 відсотків посадового окладу та встановлюватися премії.

Директор Департаменту соціального забезпечення
Тетяна ТОКАРЧУК

Б